Jüdische Pester Zeitung.

איך דיעזער צייטונג קאנן מאן יעדען טאג פרענומעריען אונד דער פרענומעראציאנס-טערמין בעגיננט מיט דעם עקספעדיציאנס-טאגע דעס ערסטען בלאטטעס.

דיא רעדאקציאן בעפינדעט זיך אין פעסט וואייצנער בולוואר נומ׳ 29 וואהין מאן אויך דיא פרענומעראציאנס-געלדער צו זענדען בעליעבע.

יידישע פעסטער צייטונג

דיעזעס בלאטט ערשיינט דריימאל וועכענטליך מאנטאג, מיטטוואך אונד פרייטאג, אונד קאסטעט

פיר עסטרייך-אונגארן

גאנציעהריג 10 גולד.— קר. ע. וו.
האלביעהריג 5 גולד.— קר. ע. וו.
פירטעליעהר. 2 גולד. 50 קר. ע. וו.

פירס אויסלאנד

גאנציעהריג 11 גולד.— קר׳ ע׳ וו׳
האלביעהריג 5 גולד. 50 קר׳ ע׳ וו׳
פירטעליעהר׳ 2 גולד. [illegible]5 קר׳ ע׳ וו׳

Nr. 138, צוועלפטער יאהרגאנג | פעסט, מיטטוואך כח כסלו ה׳תרמ״א. | Pest, den 1. Dezember 1880.

דער אבליפענדע רייכסטאג.

דיא געגענווערטיגע צייט-דויער דעס רייכסטאגעס איזט נאך לאנגע ניכט צו ענדע, אונד דאך האלטען שאן יעטצט פיעלע דעפוטירטע פאר איהרען וועהלערן רעכענשאפטס-בעריכטע איבער דיא ביזהעריגע טהעטיגקייט דעס רייכסטאגעס אים אללגעמיינען אונד איבער איהרע טהעטיגקייט אלס איינצעלנע דעפוטירטע אינסבעזאנדערע. דיעזע רעכענשאפטס-בעריכטע ווערדען פאן דען דעפוטירטען אויף פערשיעדענע וויזע, יע נאך דעם שטאנדפונקטע איהרער פארטייא, אבגעלעגט.

פיעל אויפזעהען ערעגט דער רעכענשאפטס-בעריכט, דען דער דעפוטירטע דעס פעסטער טהערעזיענשטעדטער וואהלבעצירקעס, הערר פראפעססאר דר׳ פיל האפפמאנן, אם 28-טען נאוועמבער פאר זיינען וועהלערן אבגעלעגט. ער זאגטע אונטער אנדערעם: „מיינע געעהרטען הערען וועהלער! איך צאגערטע ביזהער מיט דער אבלעגונג איינעס רעכענשאפטס-בעריכטעס, וויל דיא טהעטיגקייט דעס פארלאמענטס איינע איטערסט געריגע וואר. וואס ניכטס איזט, דא האט מאן יא ניכטס, וואס צו פערדענקען. אלס איך פאן איהנען, מיינע הערען, צום דעפוטירטען געוועהלט ווארדע, דא ערקלערטע איך זאגלייך, דאס איך מיך קיינער דער אים פארלאמענטע בעשטעהענדען פארטייען אנשליעסען ווערדע. עס פרייטע מיך, מעהרערע הערפארראגענדע מענגער געטראפפען צו האבען, וויא שטיינאן פ׳ ביטטער אונד אנדערע, דיא עבענפאללס אויסערהאלב אללער פארטייען בליעבען. אללין אלס איך אינ׳ס פארלאמענט איינטראט, דא פאנד איך שאן צוויא זעהר וויכטיגע געגענשטענדע פירס אונד פערטיג. וועהרענד דער צייט צווישען דען וואהלען אונד דער ערעפפנונג דעס רייכסטאגעס האט נעמליך דיא רעגיערונג צוויא זאכען פאללבראכט, דיא ווענג טראסטליך זינד: דען ערנייערטען אויסגלייך מיט עסטרייך, אונד דיא בעזעטצונג באסניענס. דיא זאכע וואר געשעהען, קיים וואר דער רייכסטאג ערעפפנעט, דא קאם איין אנדערעס אונגליק. קאלאמאן סעלל, דער בעסטע פינאנצ-מיניסטער אונגארנס, האט נעמליך זיינע שטעללע פערלאססען. אונד ווארום? וויל מאן 60 מילליאנען בעווילליגט האט, דאמיט אונזערע בעפאללמעכטיגטען אויף דעם בערלינער קאנגרעססע דאס גראסע ווארט פיהרען קאננען. פרייליך! זא לאסט זיך אונזער פינאנציוועזען ניממער אין ארדנונג ברינגען! דיא ערסטע צייט פערבראכטע דער רייכסטאג מיט דער פעסטשטעללונג דער אדרעססע אן דען מאנארכען. דאנן קאמען דועללע אונד גאססען-שלעגערייען פאר דעם אדעלס-קאסינא, וואמיט דער רייכסטאג זיינע צייט צובראכטע. אין לעטצטערער צייט האט נור איין פונקט דאס אללגעמיינע אינטערעססע הערפארגערופען, נעמליך דיא אויפפאדערונג דעס פינאנצ-מיניסטערס אן דיא שעננעי-פארטייא, דאס זיא זיך מיט דער רעגיערונגס-פארטייא פעראייניגען מאגע. היעדורך האט אבער דיא רעגיערונג נור זעלבסט איינגעשטאנדען, דאס זיא זיך מיט איהרער פארטייא אללין צו שוואך פיהלע. אונד דאס איזט קיין וואונדער. פאר 6 יאהרען האבען זיך דיא דעאק-פארטייא אונד דיא מיטטע-פארטייא פעראייניגט, וויל מיטטע פערשפראכען האט, דיא פינאנצען דעס שטאאטעס צו רעגעלן. וועלכעס איזט עס אבער איממער נור שלעכטער אונד שלעכטער געווארדען. דיא רעגיערונג האט דעמנאך אללעס פערטרויען פערלארען. ווער זאללטע זיך אבער דענן איך מיט איינער זאלכען רעגיערונג פעראייניגען, דיא גאר קיין פראגראמם האט, זא וויס יא היינטע ניכט, וואס זיא מארגען טהון ווירד. זיא איבערלאססט אללעס דעם ליעבען צופאלל. ווענן איינער עטוואס פערשפריכט אונד זיין פערשפרעכען ניכט איינלעזט, מיט דעם בריכט מאן מעהר ניכט צו שפרעכען. אין דער טהאט גיבט עס היינטע נור איינע פארטייא, וועלכע רעגיערונגס-פעהיג איזט, נעמליך דיא שעננעי-פארטייא. מאן ווירד זאגען, דאס אונטער דען מיטגליעדערן דיעזער פארטייא קיינע איינינקייט הערשט. פאללקאממען ריכטיג. אללין ווארום הערשט קיינע איינינקייט? וויל עבען מענגער פאן שטארקעם כאראקטער איהרע פאליטישע איבערצייגונג ניכט ליכט אויפגעבען. יעדער האלט דאהער אן דער איינמאל איבערצייגונג פעסט. אונטער שוואכקאפפען אונד כאראקטערלאזען מענשען איזט דיא איינינקייט אללערדינגס הערגעשטעללט, דא זאלכע לייטע עבען קיינע איבערצייגונג האבען. ווערדען אבער דיא מיטגליעדער דער שעננעי-פארטייא זיך איינמאל איבער געוויססע פונקטע פערשטענדיגען, דאנן ווערדען זיא אויך וויססען, וויא מאן אין לאנד רעגיערט!"

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (דער שלוס דעס געגענווערטיגען רייכסטאגס) דירפטע אים נעכסטען מאי אדער לענגסטענס יוני שטאטטפינדען. געגענווערטיג בעגיננען שאן דיא פערשיעדענען פארטייען פיר דיא נעכסטען וואהלען אללעס פארצובערייטען. וויעוועהל דער דעפוטירטען ווערדען „כאמיטעס" איינגעזעטצט, וועלכע דיא אויפגאבע האבען, מיט דען איינפלוסרייכען מענגערן אין דער פראווינץ אין פערבינדונג צו טרעטען. דען גראססטען אייפער ענטוויקעלט דיא רעגיערונגס- אונד דיא איסערסט-לינקע פארטייא. דיא שעננעי-פארטייא איזט צו פארנעהם, אום זיך אין זאלכע וועהלעריין איינצולאססען. זיא גלויבט, דאס דיא וועהלער פאן זעלבסט פיר דיא מיטגליעדער דער שעננעי-פארטייא שטיממען ווערדען. דאך דיא שעננעי-פארטייא פערגיסט, דאס אין דער היעזיגען צייט דיא „געבראטענען טויבען" ניעמאנדעם פאן זעלבסט אין דען מונד פליעגען. ווענן מאן עטוואס ערהאלטען וויל, זא מוס מאן היינטע אויך עטוואס טהון!

* (דער יוסטיץ-מיניסטער פילער — שטודירט) בעקאננטליך וואר דר׳ פילער, דער איינסטיגע קולטוס-מיניסטער אונד געגענווערטיגע יוסטיץ-מיניסטער, איינער דער געלעהרטעסטען אוניווערזיטעטס-פראפעססארען. ער איזט אלזא אן דאס עוויגע „שטודירען" געוואהנט. — דיעזער טאגע ווארדע איבער זיין בודזשעט פערהאנדעלט, ביא וועלכער געלעגענהייט מאן געגען איהן פארווירפע ערהאב, ווארום ער דען ניכט איבער דיעזען אונד יענען געגענשטאנד, דער צו זיינעם פאכע געהערט, רעכטצייטיג איינע געזעטץ-ענטווארף איינגעבראכט? וועלכע געזעטצע איממער פאן דעמזעלבען יעדאך געפארדערט ווארדען. לויטעטע דיא אנטווארט דעס הערערן פראפעססארס-יוסטיץ-מיניסטערס גאנץ קורץ: „איך ווערדע דאס געייגנעטע געזעטץ וואהל איינברינגען. אללין איך שטודירע דאסזעלבע ערסט!" — איך בעטרעפפס דעס צוויל-עהע-געזעטצעס ווארדע דעם דר׳ פילער וועגען זיינער צאגערונג איין פארוואורף געמאכט. בעפאר נעמליך דיא צוויל-עהע געשטאטטעט ווערדען זאללטע, מיסטע דער יוסטיץ-מיניסטער איין געזעטץ איינברינגען, וועלכעס דיא „פערמעגענס-פערהעלטניססע" צווישען זאלכען פאארען צו רעגעלן העטטע, דיא נור איינע צוויל-עהע איינגעהען. מיט דיעזעם געזעטצע צאגערטע יעדאך הערר פילער בערייטס זייט יאהרען. אללין איך הערר בעציגליך לויטעטע דיא אנטווארט דעס הערערן יוסטיץ-מיניסטערס: „מיינע הערען! איך ווערדע וואהל דאס געוויינשטע צוויל-עהע-געזעטץ איינברינגען. דאך מוס איך יא דאסזעלבע פארערסט גרינדליך שטודירען!" — דער טאלניער דעפוטירטע ערוויעדערטע הערר וויטצינג, אונטער אנדערעם ער זאגטע: „אין מיינער יוגענד האבע איך אין באגדאד געלעבט. דא מוסטען דיא יודען דער גרונד-הערשאפט פיר יעדע יידישע וואהנונג איינע בעשטיממטע געביהר ענטריכטען. דער קולטוס-פארשטאנד האטטע דיא געביהרען איינצוקאססירען אונד אן דיא הערשאפטס-קאססא אבצופיהרען. ער ערשיען מיט איינעם גראסען צעטטעל, אויף דעם אללע יידישען וואהנונגען נאך דער נוממער פערצייכנעט וואהרען. ביא נוממער 35 וואר איין שטריך אנגעבראכט. דער גרונד-הערר פראגטע: וואס דענן דיעזער שטריך צו בעדייטען האבע? דער פארשטעהער ערווידערטע: „גנעדיגער הערר! אין נוממער 35 וואהנט איין פראממער מאנן, דער גאר קיין איינקאממען האט, דא ער נור אויסשליסליך דען תלמוד שטודירט אונד גאר קיינע געשעפטע מאכט. איך ביטטע דאהער, דיעזעם פראממען מאננע דיא וואהנונגס-געביהר גנעדיגסט ערלאססען צו וואללען!" דער גרונד-הערר וויללפאהרטע היערין מיט איינעם פריינדליכען קאפפשיטטעלן. דאס גינג זא פאללע 20 יאהרע הינדורך. אם 21-טען יאהרע וואר דער גרונד-הערר, אלס דער יידישע פארשטעהער ביא איהם מיט דעם וואהנונגס-צעטטעל ערשיען, ניכט ביא רעכט גוטער לוינע. ער ווארף איינען בליק אויף דען צעטטעל אונד פראגטע: „הערר פארשטעהער! וואס בעדייטעט דענן יענער שטריך ביא נוממער 35?" דער פארשטעהער אנטווארטעטע: „דער גנעדיגע הערר וויס יא, דאס אין דיעזעם הויזע איין מאנן וואהנט, דעם דיא וואהנונגס-געביהר ערלאססען ווארדע, דא ער גאר קיינע בעשעפטיגונג אונטערנימט, זאנדערן דען תלמוד שטודירט." — „וואס! (ריעף דער מיסגעשטיממטע גרונד-הערר אויפבראוזענד —) נאך איממער שטודירט דיעזער מאנן? זייט פאללען 20 יאהרען! נון, ווענן ער ביזהער דען תלמוד נאך ניכט ערלערנט האט, זאנדערן נאך איממער פארטוועהרענד שטודירען מוס, דא ווירד דיעזער מאנן ניע עטוואס וויססען! ער זאלל פאן נון אב, וויא יעדער אנדערע יודע, זיינע וואהנונגס-געביהר צאהלען!" — איך מוס דאסזעלבע אויף אונזערן יוסטיץ-מיניסטער פילער זאגען: זא אפט מאן איהן זייט יאהרען פראגט, ווארום ער דיעזעס אדער יענעס געזעטץ ניכט איינגעבראכט, לויטעט זיינע אנטווארט איממער דאהין: „איך שטודירע עס ערסט!" איך מיינע יעדאך, דאס ווענן הערר פילער נאך זא פיעלען יאהרען איממער נאך שטודירען מוס, זא ווירד ער ניע וואס וויססען!" — אללעס לאכטע איבער דיעזען העכסט געלונגענען וויטץ. דאך דאס צוויל-עהע-געזעטץ ווירד ווירקליך ניכט איינגעבראכט ווערדען, ביז הערר פילער איבער איהרע דאסזעלבע גליקליך אויס שטודירט האבען ווירד! — איינצווישען איזט יעדאך איינערהאלב דער פעסטער יידישען געמיינדע, וואהל בעציגליך דעס צוויל-עהע-געזעטצעס, אלס הינזיכטליך דער גלייכשטעללונג דער יידישען רעליגיאן

פֿאמיליען אין רוסלאנד ווירקליך רוסישע/ אורשפּרינ-
געס זינד. דיא מייסטען זינד דייטשע, טאַרטאַרי-
שער אָדער יידישער אבקונפֿט. זאָ שטאממט
דיא האָכאדעליגע פֿאמיליע ליניטשיין פֿאָן איינעם דייט-
שען יודען, נאמענס לאָווענשטיין אב. דער פֿאָר
מעהר אלס דרייא יאהרהונדערטען נאך רוסלאנד
איינגעוואנדערט וואר. דיא פֿירסטען-פֿאמיליע באָג-
ראַציאָן ריהמט זיך זאָגאר, פֿאָם קאָניג דאוויד (דוד
המלך) אבצושטאממען. פֿירסט מיכאעל קוטוזאָף-
סמאָלענסקי, דער אים יאהרע 1812 אים קריעגע
רוסלאנדס געגען נאפּאָלעאָן I. דער ערדעטטער
רוסלאנדס וואר, בעהויפּטעטע זעלבסט, פֿאָן איינעם
אים דייטשלאנד איינגעוואנדערטען יודען אבצו-
שטאממען. אונטער 45 זיעגרייכען פֿעלד-מארשאללען,
דיא רוסלאנד פֿאָם יאהרע 1700 ביז 1880 האטטע,
ווארען נור 12 רוסישען אורשפּרונגס, אללע איברי-
גען שטאממטען פֿאָן פֿערשיעדענען נאציאָנאליטע-
טען אב. פֿיר דיעזער פֿעלד-מארשעללע ווארען
יידישער אבקונפֿט. אונטער זעממטליכען רייכס-
קאנצלערן, דיא רוסלאנד ביז היינטע האטטע, ווארען
נור צווייא ווירקליכע רוסען. דיא רייכס-קאנצלער
באראָן שפֿיראָף אונד קיראַקין שטאממטען פֿאָן
יודען אב. — מערקווירדיג היעביי איזט, דאס אללע
דיעזע האָכאדעליגען פֿאמיליען אונד שטאאטס-
ווירדענ-טרעגער, דענען איהרע יידישע אבשטאמ-
מונג בעקאננט איזט, דאָך ניכטס געטהאָן, אים דען
יודען אין רוסלאנד איינע גינסטיגערע לאגע צו
פֿערשאפֿפֿען! —

* (טרויאונגען אונטער דעם הימממעל.) אים אגראם ווירד בעריכטעט: עס
מיססען היער פֿיעלע הייזער, דיא דורך דאס ערד-
בעבען שטארקע ערשיטטערונגען ערליטטען, איינ-
געריססען ווערדען, דאמיט קיין אונגליק געשעהע
דורך איינען פּלאָטצליכען צוזאממענשטורץ. אין דעם
נאהען טעמפּעל איזט זאָוואָהל דיא קירכע אלס
דער יידישע טעמפּעל אונבענוצבאר, גיעמאנד
וואגט, אין דיעזע דורך דורך דאס ערד-בעבען ביי-
פֿעללינ געוואָרדענען געבייידע הינינצוגעהען. אללע
טרויאונגען מיססען דאהער אונטער פֿרייעם הימעל
פֿאָרגענאָממען ווערדען. דיא אָרטהאָדאָקסען יודען
אין סעמעטע פֿרייען זיך היעריבער: זיא זאגען: ליעט
דער יידישען רעליגיאָן דירפֿען דיא טרויאונגען אָהנע-
הין ניכט אין דער סינאגאָגע פֿאָרגענאָממען ווערדען.
דיא פֿאָרטשריטטליכער האבען דיעס טראָטצדעם גע-
טהאָן, נון האט איהנען נאָטה געוויזען, דאס זיא
גענאָטהיגט זינד, דיא טרויאונגען „אונטער פֿרייעם
הימעל" (תחת כיפת השמים) פֿאָרצונעהמען, וויא
דיעס אין אללען אלטען פֿראָממען געמיינדען זייט
יאהרהונדערטען געשיעהט:

נאכטראג.

אים קאָנסטאנטינאָפּעל ווירד פֿאָם 27. דיעזעס
טעלעגראַפֿירט: געסטערן ריקטען דיא מאָנטענעג-
רינער אין דולציגנאָ איין. דיא שטאדט-בעהאָרדען
ערוואַרטעטען דיא מאָנטענעגרינישע ארמעע ביא
דען שטאדט-טהאָרען. אים 10 אוהר פֿאָרמיטטאגס
היעלט דער מאָנטענעגרינישע קאָממאנדאנט פּעט-
ראָוויטש: זיינען פֿייערליכען איינצוג אין דיא שטאדט.
איינע דעפּוטאציאָן דער שטאדט ערשיען ביים אבער-
קאָממאנדאנטען אונד איבערגאב איהם איינע הולדי-
גונגס-אדרעססע פֿיר דען מאָנטענעגרינישען פֿירס-
טען, וועלכען דיא אלבאנעזען נונמעהר אלס איהרען
רעכטמעסיגען העררשער אנערקעננען.

געשעפֿטסבעריכט.

פּעסטער פּרייזע.

קאָרן 9.15 — 10,15 גולד.

גערסטע פוטטער- 6—6.30 גולד. מאלץ-וואארע 7 50—8,10 גולד.

קוקורוץ נייער —.5—5.40 גול.

האפֿער 5,52½—5.80 גולד.

רעפּס 10,50—11 גולדען. —

מעהל-פּרייזע (פער 100 קילאָגראמם זאמט זאק, פֿרייא אב פּעסט): נר׳ 0: 23 גולד. — קר׳. נומ׳ 1: 22 גול. 40 קר׳, נר׳ 2: 21 גול. 80 קר׳, נר׳ 3: 21 גול. — קר׳ נר׳ 4: 20 גול. 40 קר׳, נר׳ 5: 19 גול. 40 קר׳, נר׳ 6: 18 גול׳ 30 קר׳, נר׳ 7: 17 גולד. 40 קר׳, נר׳ 8: 16 גול. — קר׳, נר׳ 8½ 14 גולד. 20 קר׳, פֿיינע קליינע 3 גול. 80 קר׳, גראָבע קלייע 3 גולד. 60 קר.

הילזענפֿריכטע: ערבסען אונגארישע 12—12½ גול. לינזען 12—22 גול. ראָהע הירזע 6,40, הירזע בריי- 11,25—11,50 גול. גראָסע וויסע באָהנען 9½—9.75, צוויבעל 10,50—11 גולד. ליינזאמען 13.80 גולדען, האנפֿזאמען 7—7¼ גולד. מאָהאר . גולד. קימעל 25 — 26 גול. — וויקען —.6—6,50 גול. מאָהן גרויער 34 - 35 גול. בלויער 36 — 38 גולד. (אללעס פער 100 קילאָ.)

שפּיריטוס נייע מעטהאָדע אים קריינען 31½—33 גולד. אלטע-מעטהאָדע 37 - 37,50 גול. פער 10000 ליטער פּערצענט. —

צוועטשקען. באָסנישע זאק-וואארע 21 — 21,40 גול. מישטעל 18·50 — 18,75 גול. — סערבישע פֿאס-וואארע 17·20—18·50 גולד.

ווייטשטיין (לעקוואָר) נייע באנאטער 21 - 21½ גולדען.

האָניג: געלייטערטער 33 — 34½ גולד. — וואכס-האָניג 29½ 30 גולד. יע נאך קוואליטעט.

וואכס ראָהער 124 — 125 גולד. בעססערע וואארע 128—130 גולד.

קנאָפּערן אונגארישע 24 25 גול.

קלעזאמען אונגארישע 58—60 גולד.

גימס 21.50—23 גולד.

ווייןשטיין 60—65 גול. יע נאך קוואליטעט.

ריבאָל ראפֿפֿינירטעס-ראפּסעלט 33·50—34 גולד. פער 100 קילאָגראמם.

רעפּס-קוכען —.6 גול.

אונשליט (חלב) —47— 48, גולד.

פּעטראָלעום —.21—21.25 גולד.

שאַפֿ-פֿעללע אין פֿאָריגער וואָכע ווארדען 8000 שטיק פֿערשיעדענע גאטונגען פֿערקויפֿט, אונד צוואר דייטשוואָללינע 3.20 — 3.80 גול פער פּאאר סערבישע 130—145 גול. באנאטער אונד באטשקער 140 — 150 גולדען. טירקישע אונד מאצעדאָנישע 45—47 גולד. (אללעס פער 102 שטיק.) זיעבענביירגער 40—42 גולדען.

לאממ-פֿעללע אָפֿפֿענע 140 גולד.

הייטע, ווי נאָטירען: פער 100 ק׳ אונגארישע קוה-הייטע 105—108 גול. אָכסענהייטע טראָקענע 110—115 גול. ראָסהייטע 8 — 9 גולד. (אללעס פער פּאאר.) — קאלב-פֿעללע שווערע 195 - 210 גולד.

לעדער געשעפֿט, קוה-הייטע 6 — 7-קילאָ 230 — 245 גולד. איינמאל פֿריזעטצטע פֿערצען פֿאָן 12—15 קילאָ 172 — 175 גולד., צווייטמאל פֿריזעטצטע פֿערצען 16—19 קילאָ, 166—168 גולד. דרייטמאל פֿריזעטצטע פֿערצען 20-21 קילאָ 168—170 גולד.

קאלבלעדער, גענערבטע 5—8-קילאָ 320 — 345 גולדען. גענאָגענע 7 — 9-קילאָ 390—315 גולדען פער 100 קילאָ.

שאפֿוואָללע. אין פֿאָריגער וואָכע וואר דאס געשעפֿט שוואך. — פֿערקויפֿט ווארדען, 15000 קילאָגראמם בעססערע דאָנוי-וואָללע צו 83—84 גול. 5000 ק׳ מיטטעל-פֿיינע טוט-וואָללע צו 117—118 גולדען אונד 6000 קילאָ׳ מיטטעל לאמם- צו 80—81 גולד. אללעס פער 56 קילאָ.)

וויענער פּרייזע.

שפּיריטוס —.35— 35,25 גול. צו 10000 ליטער פּערצענט.

ריבאָל 33.25 — 33.50 גולד. פער 100 קילאָ.

ווייצען, פֿערקויפֿט ווארדען 20000 מעטער-צעטר׳, פּרייזע: טהייס-ווייצען 74—76-קילאָ 12.60— —.13 גול. פער מעטערצעטר. —

קאָרן, אונגארישעס 67—71-קילאָגראמם 10.50 — 11.30 גולד׳ פער מעטער-צעטר.

גערסטע עסטרייכישע 60—64-קילאָ — .8 — 9.25 גולדען.

קוקורוץ אלטער 8·2—8,30 גולד.

האפֿער אונגארישער 6.25 — 6.45 גולדען פער מעטער-צענטנער.

רעפּס באנאטער 12.25—12.50 גולד. קאָהל 12,50 — 13 גולדען.

קאָרן-מעהל, נר׳ 1: 18.50— 19.50 גולד., נר׳ 2: 16,50—17.50 גולדען פער מעטער-צעטר.

ווייצען-מעהל נר׳ 0: 22.50 — 23.25 גולד׳ נר׳ 1: —.21—21.75 גולד., נר׳ 2: —20—21.50; נר׳ 3: 18,50—19.50 גולדען, אללעס פער מעטער צעטר.

הילזענפֿריכטע: לינזען 20—25 גולדען ערבסען 10—14 גול. באָהנען 10 — 12 גולד. הירזען 7,50—8,25 גולד׳ (אללעס פער 100 קילאָ.) —

לאָטטאָ-ציעהונג פֿאָם 27-טען נאָוועמבער 1880.

אָפֿען	61	67	23	12	2
לינץ	83	44	67	90	41
טריעסט	28	6	18	21	16

פֿעראַנטוואָרטליכער רעדאקטער: מאיר בר״י רייז.

קורז-טאבעללע פֿאָם 28. נאָוועמבער.

געלדסאָרטען	פֿל.	קר׳
זילבעראַגיאָ	100	—
דוקאטען	5	54
קאַייזערליך-אונגאַרישע 8 גולדען גאָלד-שטיק (20 פֿראנקס)	9	35
נאפּאָלעאָנד׳אָר	9	35
דייטשע רייכסבאנקנאָטען	58	10
20 מארקשטיקע	11	52
פּאפּיערגעלד	1	19

לאָזע.	פֿל.	קר׳
1854-ער 4 פּראָצענטיגע שטאאטסלאָזע	122	50
1860-ער גאנצע	131	—
דעטטאָ פֿינפֿטעל	134	—
1864-ער לאָזע צו 100 גולדען	173	50
דעטטאָ 50	172	50
ראאב-רעגולירונגס	29	—
[illegible]	19	—
קרעדיט-לאָזע	179	50
[illegible] צו 40 גולדען	30	—
[illegible]	104	50
אָפֿנער לאָזע	25	—
קעגלעוויטש לאָזע צו 10 גולדען	16	50
[illegible] לאָזע 20	20	25
[illegible] לאָזע 40	38	50
פּאלפֿי לאָזע 40	37	—
[illegible] לאָזע 10	18	—
קלאַרי לאָזע 40	50	—
וואלדשטיינער לאָזע 20	22	—
[illegible] לאָזע 40	48	75

לאָזע.	פֿל.	קר׳
[illegible] לאָזע צו 20 גולדען	23	50
טריעסטער לאָזע 100	126	50
דעטטאָ 50	67	—
וואלדשטיין-לאָזע 20	52	—
ווינדישגרעץ-לאָזע 20	42	—
אונגארישע פּרעמיען-לאָזע צו 100 גולד.	109	50
טייס-רעגולירונגס-לאָזע	107	—
וויענער לאָזע	117	—

ווערטה-פּאפּיערע	פֿל.	קר׳
אונגארישע גאָלדרענטע	108	50
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	97	50
טעמעשוואַר-באנאטער	94	30
זיעבענביערגישע	94	75
גאליציש	98	50
בוקאָווינער	95	50
אונגארישע אייזענבאהן-אנלעהען	124	75
ווייןצעהענט-אבלעזונגס-אָבליגאציאָנען	94	50
פּפאנדבריעפֿע דער אונגארישען באָדען-קרעדיט-אנשטאלט צו 5 פּראָצענט	101	25
דער אונגארישען היפּאָטהעקען-באנק צו 5½ פּראָצענט	98	—
דער אונגארישען אללגעמיינען באָדען-קרעדיט-אנשטאלט צו 5 פּראָצענט	199	—
דעטטאָ צו 6 פּראָצענט	05	—
דער פּעסטער קאָממערציאַל-באנק	01	25
דער אָסטבאהן	85	10
דער נאָרד-אָסטבאהן	147	50

פּרוכט- אונד מעהל-פּרייז-טאבעללע.

פּראָדוקטע	קוואליטעט פֿר. העקטאָל.	פּער 100 קילאָגראמם
ווייצען		
נאָרדאונגאַרישער נייער	74	—.—.—
" "	75	11.80—11.90
" "	76	12.—12.10
" "	77	12.15—12.20
" "	78	12.25—12.30
" "	79	12.40—12.50
" "	80	12.55—12.65
פּעסטער באָדען	—	—.—.—
" "	75	12.25—12.35
" "	76	12.45—12.55
" "	77	12.60—12.65
" "	78	12.70—12.75
" "	79	12.80—12.90
" "	80	13.25—13.30
טהייס	—	—.—.—
" "	75	12.40—12.55
" "	76	12.65—12.75
" "	77	12.80—12.90
" "	78	13.—13.10
" "	79	13.15—13.30
" "	80	13.25—13.30
ווייסענבורגער	75	12.40—12.55
" "	76	12.65—12.75
" "	77	12.80—12.90
" "	78	13.—13.10
" "	79	13.15—13.20
" "	80	13.25—13.30

פּראָדוקטע	קוואליטעט פֿר. העקטאָל.	פּער 100 קילאָגראמם
קאָרן	72	10.40—10.15
גערסטע מאלץ	62	—.——.—
גערסטע פוטטער	62	6.20—6.40
האפֿער	40	6.30 6.10
קוקורוץ באנאטער	75	5.30—5.40
אנדערער	73	5.10—5.20
הירזע	—	6.25—6.50

טערמינ-פּרייזע		פּער 100 קילאָגראמם
ווייצען	פּער אָקטאָבער	—.—
"	"	—.—
"	" פֿריהיאָהר	12.08
קוקורוץ	"	6.15
גערסטע	"	—.—
האפֿער	"	6.32
"	"	—.—
רעפּס	"	—.—

באללען-מעהל		פֿל.	קר׳
נומער 0	דער באללען צו 100 קילאָגראמם מיט זאק	23	—
" 1		22	40
" 2		21	80
" 3		21	—
" 4		20	40
" 5		19	40
" 6		18	30
" 7		17	40
" 8		16	—
" 8½		14	20

שפּיריטוס:		
אלטע מעטהאָדע פּערצענט	36	25
נייע " קארטאָפֿפֿעל	35	—

Eigenthümer u. verantwortlicher Redacteur: M. REIS.

Budapest, 1880. — Druck v. M. Burian, Waitznerboulevard.

טריאונג מיט דעם יידישען מערבען ניכט אנערקעננען ווירד! —

*) (איינע אינטערעססאנטע, דאך קוים גלויבליכע געשיכטע.)

איינען היעזיגען אונגארישען צייטונגען ווירד אוים שאטאר-אליא-אוהעלי איבער פאלגענדען פאלל בעריכטעט: „אין איינעם דארפע אונווייט אונזערער שטאדט וואהנט איין יידישער גאסט-ווירטה, איין שטרענג-רעליגיאזער מאנן, דער שאן בעדייטענדע סוממען פיר דיא ארטהאדאקסיע געאפפערט. דיעזער פראממע מאנן האטטע אבער אויך איינע בעדייטענד היבשע טאכטער, דיא וואהרשיינליך וועניגער פראמם געוועזען זיין דירפטע. דא זיא מיט דען כריסטליכען געסטען, דיא אינס גאסטהויז קאמען, זעהר גערנע אין אונטערהאלטונגען זיך איינליעס. נאמענטליך האטטע איין יונגער קאטהאלישער אדוואקאט דאס גליק, ביא דעם היבשען יודען-מערבען בעזאנדערעס וואהלגעפאללען געפונדען צו האבען. פאן דיעזען געוויס ניכט ארטהאדאקסען געזיננונגען זיינער טאכטער האטטע דער פראממע מאנן אויך דיא גערינגסטע אהנונג ניכט. ער קאנגטע ניכט וויססען, דאס דער יונגע אדוואקאט ניכט דעם שלעכטען ווינעס, זאנדערן דער היבשען ראזי וועגען — זא היעס נעמליך דאס היבשע מערבען — דאס גאסטהויז זא הייפיג בעזוכטע. דאס פערהעלטניס צווישען דעם קאטהאלישען אדוואקאטען אונד דעם יונגען יודען-מערבען איזט ענדליך זא ווייט געדיעהען, דאסס דאס יידישע מערבען איינווילליגטע, זיך טויפען צו לאססען, אום נור דיא פרויא דעם יונגען אדוואקאטען ווערדען צו קאננען. דער יונגע אדוואקאט גינג צום ארטס-גייסטליכען אונד וואללטע דיא שטונדע בעשטיממען, וואנן זיינע יידישע געליעבטע דארט ערשיינען זאלל, אום דיא טויפע צו נעהמען; דער גייסטליכע איזט יעדאך איין זעהר איינגעקלערטער מאנן, דער ניכט צו דען שמוטציגען זעעלען-פענגערן געהארט, וועלכע יונגע קינדער צור טויפע צו פערלאקען זוכען. ער זאגטע דאהער צו דעם יונגען אדוואקאטען: „וועגן איהרע געליעבטע זיך פרייוויליג טויפען לאססען וויל, זא דארף איך דיעזעלבע וואהל ניכט צוריקווייזען. אללײן זיא מיססען מיר פאר אללעם דען געבורטסשיין איהרער געליעבטען פארלעגען, דאס זיא בערייטס 18 יאהרע אלט איזט, דא איך זיא זאנסט נור מיט איינווילליגונג איהרער עלטערן טויפען קאננטע. איך גלייבע יעדאך ניכט, דאס אונזער גאסט-ווירטה, דער יא זא פראמם וויא איין ראבבינער איזט, היעצו זיינע איינווילליגונג געבען ווירדע!" — דיעזע איסערונג דעם איינגעקלערטען גייסטליכען וואר געאייגנעט, דען גאנצען פלאן דעם ליעבעס-פאארעס אומצושטאססען. ווער זאללטע דא פיר דאס מערבען דען געבורטסשיין פערשאפפען? זאללטע עטווא דאס מערבען פאם בענאכבארטען ראבבינער, אין דעססען מאטריקען איהר נאמע שטעהט, איהרען געבורטס-שיין פערלאנגען? דאס געהט ניכט. דער מאטריקען-פיהרענדע ראבבינער קאננטע דא פערדאכט שאפפען אונד זאגען: „ווארום קאממט דען איהר פאטער ניכט, וועגן ער פיר זיא איינען געבורטס-שיין בענאטהיגט? ער זאלל ענטוועדער אללײן קאממען אדער איהגען אין שרייבען איבערגעבען, דאס איך איהגען דען געבורטס-שיין אויספאלגע, וואדאן איך איהרען וואונש גערנע ערפיללען ווערדע; איהגען זעלבסט, אלס יונגעם מערבען, פאלגע איך ניכטס אוים!" — דאס מערבען זעלבסט קאננטע אלזא וועגען הערבייטשאפפונג דעם ערפארדערליכען געבורטסשיינעס ביים ראבבינער ניכט ערשיינען; אונד זאללטע זיך עטווא דער אדוואקאט זעלבער אין דיעזער אנגעלעגענהייט אן דען ראבבינער ווענדען? דיעזער שריטט העטטע געוויס נאך פיעל וועניגער אויסזיכט אויף ערפאלג. דער קלוגע ראבבינער קאננטע דא גלייבען, דער שלויע אדוואקאט וואללע פיעללייכט דען פראממען יידישען גאסט-ווירטה אין אירגענד איינען ערבשאפטס-פראצעס אדער דערגלייכען פערוויקעלן. ער ווירדע דעם קאטהאלישען אדוואקאטען געוויס איינפאך דיא טהירע וויזען. וואס וואר דא אלזא צו טהון? דאך דיא ליעבע מאכט ערפינדעריש. נאמענטליך וועגן מאן איינען „אדוואקאטענקאפף" אויף זיך האט. דער אדוואקאט ערשיען נעמליך איינעם אבענדס אים גאסט-הויזע, יאגטע איינינע זידעל ווין דורך דיא גורגעל אונד צייגטע איינע אונגעוואהנליך הייטערע שטיממונג, וואביא ער מיט דעם יידישען גאסטווירטהע אללערלייא שפעססע אונד וויטצע טריעב. פלאטצליך זאגטע דער אדוואקאט: הערר ווירטה! זיא ווערדען לאכען איבער איינע דוממע וועטטע, דיא איך איינגעגאנגען אונד דיא מיר אויף באארע 500 גולדען צו שטעהען קאממען דירפטע. איך וועטטעטע נעמליך מיט איינעם מיינער פריינדע איבער דאס אלטער איהרער טאכטער ראזי. איך זאגטע נעמליך, דאס זיא שאן 18 יאהרע אלט זייא, וועהרענד מיין פריינד בעהויפטעטע, דאס זיא ערסט דאס 17-טע יאהר ערדרייכט האבע. אללענפאללס ווערדען דיא 500 גולדען ביא איינעם ליסטיגען גאסטשטאהל היער אין איהרעם גאסטהויזע פערלימפט ווערדען. איך פירכטע יעדאך, דאס איך דיא וועטטע פערליערען ווערדע, דא איך מיך פערפפליכטעטע, דורך איינען „געבורטסשיין" דען בעווייז צו ערברינגען, דאס זיא דאס 18. יאהר בערייטס איבערשריטטען האבע? וואס זאגען זיא נון היעצו, הערר ווירטה?" — דער ווירטה לעכעלטע פערגניגט איבער דיעזע מיטטהיילונג, דריקטע דעם אדוואקאטען פריינדליך דיא האנד אונד זאגטע: „זיען זיא איגבעזארגט, גנעדיגער הערר אדוואקאט, זיא האבען דיא וועטטע געוואננען. מיינע ראזי זאלל מיר לעבען איזט שאן אים פאריגען מאנאטע, נאך אונזערער יידישען בערעכנונג וואר עס ח"י חשון, 18 יאהרע אלט געווארדען. איך וויים מיך דאראן אום זא געגייער צו עראיננערן, אלס דאס מערבען פונקט איין יאהר נאך מיינער הייראטה מיט מיינער גאטט-זעליגען רבקה געבארען ווארדע. נון פאנד אבער מיינע האכצייט וויא געזאגט אם י"ח חשון שטאטט. איך וויגשטע, דאס מיינע איינציגע טאכטער ראזי נור איין זאלך' פראממע יידין ווערדע, וויא איהרע גאטטזעליגע מיטטער עס וואר. דא נון דיא 500 גולדען, וויא זיא זאגען, אין מיינעם גאסטהויזע פערצעהרט ווערדען זאללען, ווערדע איך איהגען פאם הערין ראבבינער אין וועניגען טאגען דען געבורטס-שיין מיינער ראזי צור פערפיגונג שטעללען; דאך מאכע איך עס איהגען נאך איינמאל צור בעדינגונג, דאס דיא ליסטיגע מאהלצייט אין מיינעם גאסטהויזע אבגעהאלטען ווערדען מוס!" — נאכדעם דער אדוואקאט דען יידישען גאסטווירטה איבער לעטצטערן פונקט פאללקאממען בערוהיגטע, ענטפערנטע ער זיך, אינדעם ער פאר זיך מורמעלטע: „יעטצט האבע איך דען פראממען יודען גוט דאראן בעקאממען; ער ווירד זעלבסט זיינע טאכטער אין מיינע געוואלט אויסליעפערן!" — וועניגע טאגע נאך דיעזעם געשפרעכע צווישען דעם גאסטווירטהע אונד דעם אדוואקאטען, האטטע דיעזער לעטצטערע בערייטס דען געבורטס-שיין ראזי'ס אין הענדען; דא דער גאסטווירטה זיך איינען זאלכען זעלבסט פאם ראבבינער געהאלט האטטע. אם דאריף פאלגענדען טאג ערשיען דער אדוואקאט מיט זיינער געליעבטען ראזי ביים ארטס-גייסטליכען, צייגטע דיעזעם דען געפארדערטען געבורטס-שיין פאר, וואראוף דיא טויפע דעם מערבענס פארגענאממען ווארדע. דאס מערבען קעהרטע נאטירליך אינס פעטערליכע הויז צוריק, דער נאטירליך דאפאן קיינע אהנונג האטטע, דאס זיינע טאכטער מעהר קיינע יידין איזט! צווייא וואכען שפעטער ווארדע דאס ליעבעס-פאאר פאן דעם גייסטליכען אין אללער שטיללע געטרייט. אבענדס פאנד איין גראסעם גאסטמאהל אים יידישען גאסטהויזע שטאטט. דער יידישע ווירטה ריעב זיך פריידיג דיא הענדע, דאס דיא 500 גולדען, וועלכע דער אדוואקאט געוואננען, ווירקליך אין זיינעם גאסטהויזע פערצעהרט ווערדען, וואביא זיך דאך איין נוטצען פאן ווענינסטענס 50 פערצענט העריסשטעללטע. נאך בעענדיגונג דעס פראהליכען מאהלעס, פאססטע דער אדוואקאט דיא יונגע ראזי אן דער האנד, שטעללטע זיך דעם גאסט-ווירטהע מיט דען ווארטען פאר: „איך האבע דיא

סען. איך קעננע דאס אײטלע ווייבער-פאלק, איך וויים, דאס עס גראסע מעננער אלס גאטטען האבען וויל, אום מיט גראס צו זיין. זאללטע אבער דיעזע אמי נענען מיינען פלאן זיין, זא וויים איך איבער זיא איין נעהיימניס, פאן וועלכעם איך צו איהרעם שאדען געברויך מאכען קאננטע."

אינדעססען וואר דער גראף וויעדער אין דאס שלאפגעמאך געטרעטען, אום פאן זיינער יונגען שאנען פרויא אבשיעד צו נעהמען.

דער גראף אומארמטע זיינע פרויא אונד זאגטע: „גאטט זייא מיט דיר, מיינע טהייערסטע, איניגסטגעליעבטע; איך מוס לײדער איילען, דארף היער ניכט לענגער פערווילען, שאן זאללטע איך 10 מיילען וועגעס הינטער מיר האבען."

„זא שנעלל! (ריעף אמי בעטריבט) דוא ווילסט אלזא מיינע ביטטע ניכט אנהארען; איך העטטע דיר נאך עטוואס צו ערצעהלען."" —

„אללעס! אללעס! (זאגטע דער גראף) וויל איך האָרען אונד אויך ערפיללען, וואס דוא פערלאנגסט, נור ניכט דאס, דאס איך דיך אין מיינען פאלאסט אין לאנדאן ברינגע אונד דיך אפפענטליך דער גאנצען וועלט אלס מיינע פרויא צייגע."

„ניין! ניין! (זאגטע אמי) ניכט דיעזען וואונש וויל איך יעטצט נאך איינמאל וויעדערהאלען. עס איזט וואהל מיין האכסטער וואונש, מיך אפפענטליך אלס דיינע פרויא אנערקאננט צו זעהען, וואס מיך צום גענענשטאנדע אללגעמיינען ניידעס מאכען ווירדע. אונד איך ווערדע אויך שטאלץ דאראויף, אלס דיא גאטטין מיינעס טאפפערן, עדלען לארדס, דעס ערסטען אונד בעליעבטעסטען ערדלמאננעס אין ענגלאנד מיך צייגען צו דירפען. נון קאנן דיעס יעטצט נאך ניכט זיין, אבער ערלויבע מיר ווענינסטענס, דיעזעס נעהיימניס מיינער הייראטה מיינען גוטען עלטערן אנצופערטרויען; מאן זאגט, מיין פאטער זייא קראנק, אונד דיא נאכריכט, דאס איך קיינע פערוואָרפענע, זאנדערן דיינע רעכטליך אנגעטרויטע פרויא בין, ווירדע זיינער קראנקהייט לינדערונג ברינגען.""

גראף לײסטער ווארדע בלאסס, צארניג ריעף ער: „מאן זאגט, דיין פאטער זייא קראנק; ווער זאגט דאס? ווער האט עס געוואגט, דיר זאלכע געדאנקען אין דען קאפף צו זעטצען?"

דורך דיעזע צארניגע שפראכע וואר אמי איינגעשיכטערט אונד אבגעשרעקט; זיא האטטע מעהר קיינען מוטה, דען פארפאלל מיט טרעססיליאן צו ערצעהלען, זיא זאגטע ביינאהע שטאממערנד: „ניעמאנד, מילארד, ניעמאנד זעטצטע מיר זאלכע געדאנקען אין דען קאפף; אבער דענגאך, מילארד, מאכטע איך מיך גערנע מיט איינען אויגען איבערציינגען, דאס זיך מיין פאטער וואהל בעפינדעט.""

„ניין! ניין! יעטצט ניכט, דורכאויס ניכט. דוא דארפסט פיר יעטצט נאך אין גאר קיינע פערבינדונג מיט דיינעם פאטער אדער דיינער פאמיליע טרעטען. דיא הויפט-רעגעל אין דער פאליטיק איזט, דאס מאן איין נעהיימניס זא וועניגען, אלס נור מאגליך, אנפערטרויען זאלל, דענן יע מעהר מיטוויססענדע מאן ביא איינעם נעהיימניססע האט, דעסטא מעהר וויא מ-ן דער געפאהר איינער ענטדעקונג אויסגעזעטצט — אונד דאנן האבע איך געהארט, דאס איין געוויססער טרעססיליאן, דער זיך פיר דיך איינסט אינטערעססירטע, פארטשינאל פערלאססען האט, אום דיך אויפצוזוכען, דיין פאטער אונד טרעססיליאן קאננטען מיר געפעהרליך ווערדען." —

„גלויבט דאס ניכט, מילארד! (זאגטע אמי ציטטערנד) מיין פאטער איזט זייט לאנגער צייט אלס איין רעכטליכער, אבשונגגוועשהער מאנן בעקאננט — אונד וואס טרעססיליאן בעטריפפט, זא וויל איך דיא גראפען-קראנע, דיא איך איינסט מיט אייך טהיילען זאלל, צום פפאנדע זעטצען, דאס ער אונפעהיג איזט, אייך, אלס מיינעם מאנגע, וועגן ער פאן מיינער רעכטליכען טרויאונג מיט אייך ערפאהרט, איינען שאדען צוצופיגען.""

„איך וויל איהם דעננאך ניכט טרויען, אמי! (ריעף דער גראף מיט פעסטער שטיממע) ביא מיינער עהרע, איך פירכטע איהן. ליעבער וואללטע איך דען באזען פיינד אין אונזער נעהיימניס ציעהען, אלס דיעזען טרעססיליאן."

אמי שוידערטע וואהל ביא דיעזען ווארטען צוזאממען, אבער זיא פאסטע זיך אונד ריעף: „„אונד ווארום, מילארד, לאסט מיך דאך וויססען, ווארום איהר זא שלעכטעס פאן טרעססיליאן דענקט?""

„מילארד! (אנטווארטעטע דער גראף) מיין וויללע זאללטע איך אין היגרייכענדער גרונד זיין; איך זאגע: טרעססיליאן איזט פעהיג, דאס נעהיימניס אונזערער הייראטה דעם גראפען סוססעקס אנצופערטרויען. פיר מיינען פיינד סוססעקס ווערע דיעזעס נעהיימניס פאן אונשעטצבארעם ווערטהע, ער ווירדע עס זאגלייך דער קאניגין עליזאבעטה איבערברינגען, אונד איך ווירדע ניכט נור אין אונגנאדע פערפאללען, זאנדערן קאננטע איך זעהר לייכט אום פערמאגען אונד לעבען קאממען." —

(פארטזעטצונג פאלגט.)

מיט אללען איבריגען קאנפעססיאנען אים לאנדע, איינע העפטיגע בעוועגונג ענטשטאנדען. דיא גראססע יידישע געמיינדע פאן בודא-פעסט זיעהט נון איין, דאס עס איינע שמאך פיר דאס יודענטהום בילדעט, ווענן דער איבערטריט צום יידישען גלויבען אין אונגארן נאך אימטער פערבאטען איזט. עס ווערדען דאהער צאהלרייכע אונטערשריפטען געזאממעלט צו איינער פעטיציאן אן דען רייכסטאג, וואָרין געפאָדערט ווירד, דאס ניעמאנדעם ווייטערהין דער אנשלוס אונ'ס יודענטהום פערבאטען זייא. דיעזע בעוועגונג קאממט עטוואס שפעט. אללײן וויר מיססען דיעזעלבע דעננאך מיט פריידען בעגריסען. עס איזט איין „קידוש השם", ווענן דיא גראָססע, געבילדעטע אונד אנגעזעהענע יידישע געמיינדע צו פעסט איינע זאלכע הינטאנזעטצונג דעס יודענטהומס לענגער ניכט דולדען מאג. וויר העטטען היעצו נור צוויא בעמערקונגען: ערסטענס, דאס דער שפיגעל מיט דעם ציוויל-עהע-געזעטצע אים דער פעטיציאן וועגבלייבע. איינע יידישע געמיינדע דארף דאך ניכט דארום אנזוכען, דאס דיא שליעסונג איינער עהע בלאס פאר דעם בירגערמייסטער געשעהען זאלל, אהנע חופה וקדושין: דאס איזט אונ-יידיש. צווייטענס זאללטע מאן פיר דיא פעטיציאן וועגען גלייכשטעללונג דער יידישען רעליגיאן מיט אללען אנדערען קאנפעססיאנען אויך זייטענס ניכט-יידישער בירגער אונטערשריפטען זאממעלן, וואס אים רייכסטאגע איינען שטארקען איינדרוק מאכען מיסטע. עס ווירד גאר ניכט שווער זיין, דיא אונטערשריפטען ניכט-יידישער בירגער פיר דיעזע פעטיציאן צו בעשאפפען, אונד צוואר אים פאלגענדעם גרונדע: וויר יודען בעקלאגען אונס, דאס אונזערע רעליגיאן הינטאנגעזעטצט ווירד, דא יעדער, דער זיינע קאנפעססיאן פערלאססען וויללל, זיך יעדער רעליגיאן אנשליעסען דארף, נור דעם יודענטהומע ניכט; אבער דיא קאטהאליקען אונד פראטעסטאנטען קלאגען ווידער אומגעקעהרט; זיא זאגען נעמליך: „נור דיא יודען גענייסען דיא רעליגיאנס-פרייהייט, דא זיא איהרען גלויבען פערלאססען דירפען, אים זיך דעם כריסטענטהומע אנצושליעסען, וועהרענד וויר כריסטען קיינע רעליגיאנס-פרייהייט גענייסען, דא אונס יא דער איבערטריט צום יודענטהומע נאך אימטער געזעטצליך פערבאטען איזט!" אונד עס ליעגט אויך אין לעטצטערער קלאגע איין גוט שטיק וואהרהייט. עס ווירד אלזא עבען ניכט אללצו שווער פאללען, אויך זייטענס דער ניכט-יידישען בירגער צאהלרייכע אונטערשריפטען צו זאממעלן פיר דיא גלייכשטעללונג דער יידישען רעליגיאן. אויף דיעזע צוויא פונקטע מאכען וויר דיא פעסטער יידישע קולטוס-געמיינדע אויפ'ס נאכדריקליכסטע אויפמערקזאם מאכען!

*) (וויר בעקאממען — שאנדארמען!) מאן זאלל יא ניכט זאגען, דאס וויר אין אונגארן ניכטס בעקאממען! אם 29-טען נאָוועמבער האט נעמליך מיניסטער-פרעזידענט טיסא דעם הויזע איינען געזעטצ-ענטוואורף אונטערברייטעט וועגען ווידער-איינפיהרונג דער שאנדארמעריע. דיעזע איזט בעקאננטליך ביא גרינדונג דער אונגארישען קאנסטיטוציאן אבגעשאפפט וואָרדען. אן דערען שטעללע דיא פאליציא אונד קאמיטאטס-טראבאנטען טראטען. מאן האט אבער דיא איבערצייגונג, דאס דיא שאנדארמעריע פיר דיא אויפרעכטהאלטונג דער אָרדנונג אונד דיא אללגעמיינע זיכערהייט בעססער געזאָרגט האט, וועסהאלב דיעזעלבע ווידער איינגעפיהרט ווערדען זאלל. — זא פיעל איזט געוויס, דאס פיר דיא אללגעמיינע זיכערהייט לײדער אין אונגארן ניכט גענוג געזאָרגט איזט, דא זאנסט זא פיעלע דיעבשטאהל- אונד מארד-פעללע ניכט פארקאממען ווירדען. דאך וויססען וויר ניכט, אב דעם איבעל דורך איינפיהרונג דער שאנדארמעריע אבגעהאָלפען זיין ווירדע. אויף דען „נאמען" אונד אויף דיא „האזען" קאממט עס וואהל דאך ניכט אן. ווירדען דיא פאליציי-לייטע אונד דיא קאמיטאטס-האידוקען איהרער פפליכט גענוגען, דאנן שטינדע עס יא אים דיא אללגעמיינע זיכערהייט געוויס בעססער. ווערדען אויך דיא שאנדארמען איהרע פפליכט ניכט ערפיללען, דאנן ווירד ניעמאנדעם דאדורך געהאָלפען זיין, דאס דיעזע איינען אנדערען „נאמען" אונד אנדערע „האזען" טראגען. דיא הויפטזאכע איזט דיא ליישטונג. ווענן דיא ליישטונג שלעכט בלייבען זאללטע, דאנן ווערדען דיא שאנדארמען עבענזא ווענינג נוטצען, אלס ביזהער דיא פאליציא אונד דיא טראבאנטען גענוטצט האבען!

*) (פאר דער „חופה" אלס קאטהאליק ערקאננט.) אויס וואיטצען ווירד איינעם היעזיגען בלאטטע איבער פאלגענדען מערקווירדיגען פאלל בעריכטעט: „פאר איניגען טאגען קאם איין יידישעס בריטפאאר היעהער, אים זיך פאָם היעזיגען ראבבינער קאפולירען צו לאססען. אללעס וואר בערייטס פעראנשטאלטעט, דאמיט דיא טרויאונג אין דער פארשריפטסמעססיגען, אָדער בעססער: שטאטיסקיא-סיגנאנט, פאללציאָגען ווערדע. נון ערשיען דער בריטיגאם ביים ראבבינער, אים דעמזעלבען דיא וועגען פארנאהמע איינער טרויאונג ערפאָרדערליכען שריפטען, ווא געבורטסשיין, פערקינדיגונגס-שיין א' ז' וו' פארצוציגען. אללײן וואס שטעללטע זיך דא אים דיעזען שריפטען אונד איינעם אים דעם געבורטס-ארטע דעם בריטיגאמס אים רעכטען איינגעבליקע איינגעטראגענען ציגניססע הערויס? — דאס דער בריטיגאם ניכט יידע, זאנדערן קאטהאליק איזט: זיינע מוטטער איבערטראט נעמליך צום קאטהאלישען גלויבען, אלס ער ערסט איין יאהר אלט וואר. עס איזט נור נאטירליך, דאס זיא אויך דאס איין-יעהריגע קינד טויפען ליעס. קורץ דאראויף שטארב יעדאך דיא מוטטער. איינע יידישע פאמיליע ערבארמטע זיך דעם עלטערנלאזען קינדעס, נאהם עס צו זיך אונד ליעס עס אלס יודע ערציעהען. אויס דעם קינדע ווארדע איין יונגער מאנן, דער אימטער אונטער יודען געלעבט אונד פיעללייכט דער מיינונג וואר, דאס מאן אין זיינעם געבורטס-ארטע אן דעם איבערטריט זיינער מוטטער צום קאטהאלישען גלויבען אונד זיינער טויפע לענגסט פערגעססען האבע. דער מאנן האט זיך יעדאך געאירט. דער ארטסגייסטליכע ערפוהר נעמליך פאן דער בעאבזיכטיגטען טרויאונג דעם יונגען מאננעס מיט איינעם יידישען מעדכען, אונד שריעב זאגלייך נאך וואיטצען, אים דען ראבבינער פאר דער פאָרנאהמע דער טרויאונג איינעס קאטהאליקען מיט איינעם יידישען מעדכען צו ווארנען. אויס דער האכציט ווארדע אלזא ניכטס. דאס ערע-פאאר בעגאב זיך נון זאממט בעגלייטונג אין דאס יידישע גאסט-הויז, וואָ דאס האכציטסמאהל בערייטעט ווארדע. אללעס וואר בעשטירצט. דיא בראוט ווײנטע; דאך דער בריטיגאם בעפאנד זיך אין רעכט הייטערער לוינע אונד זאגטע: „מיינע פריינדע: מאכען זיא דאך אויס דער לעכערליכען געשיכטע ניכט זא פיעל ערנסט! אים וואס האנדעלט עס זיך דענן היעבייא? דיין אים ניכטס. אלס איך קוים איין יאהר אלט וואר, גאב מיר נעמליך איין קאטהאלישער גייסטליכער איין וועניג טויפוואססער אויף דען קאפף. דאס איזט אללעס. נון, העטטע מיר אירגענד איין פראממער ראבבינער דאס וואססער אויף דען קאפף געגאססען, דא מאכטע איך זעלבסט גלויבען, דאס עס אירגענד וועלכע ווירקונג(?) געאיבט; אללײן עס האט'ס יא נור זא איין קאטהאלישער גייסטליכער געטהאן: דא ווערע עס אבער לעכערליך צו גלויבען, דאס יענעס ביסכען וואססער אויס מיר, דער איך יא אלס יודע געבארען בין, איינען קאטהאליקען געמאכט האט. מיין גאטטזעליגער פאטער האט מיך צו אכט טאגען, ווא יעדעס אנדערע יידישע קינד, בעשניידען לאססען. דאס לאסט זיך דורך איניגע טראפפען וואססער ניכט ווידער וועגוואשען!" — אללעס מיסטע אויפלאכען ביא דיעזער אויסאיינאנדער-זעטצונג דעם וויטציגען בריטיגאמס. דיעזער געהט דיעזער טאגע נאך וויען, אים זיך דארט אונ'ס יודענטהום, דעם ער אייגענטליך נאך זיינער געבורט אנגעהערט, ווידער אויפנעהמען צו לאססען, וואָ אויך דיא טרויאונג מיט זיינער יידישען בראוט שטאטטפינדען ווירד. דעריזעלבע געדענקט אין עסטערייך צו בלייבען, דא יא דער אונגארישע קולטוס-מיניסטער זיינע אויפנאהמע אונ'ס יודענטהום אונד זיינע

פאָלליעטאָן.

צוויא שוועסטערן.

(47-טע פארטזעטצונג.)

„וואס מיינסט דוא דאמיט? (ריעף דער גראף צארניג) דוא לעבעלסט היעבייא גאנץ פערשמיטצט."

„נון, מילאָרד! (ערוויעדערטע וואַרנייא) וויר ניכט באזע אויף מיך, ווענן אייערע הערליכקייט דורך דען בעזיטץ אייערער ליעבענסווירדיגען געמאהלין זא פאללקאמען גליקליך איזט, דאס איהר, אום נור פארטוועהרענד מיט איהר צוזאממען צו זיין, דיעזע שאָנע האהע, דיא איהר א שווער ערריינט, פרייוויללינ ווידער פערלאססען וואללעט, זא ליידע איך וואהל פיעל דארונטער, אבער איך, אייער דיענער, האבע אייך ניכט צו בעפעהלען. אבער דענקט אן דיא שרעקליכע אונגנאדע דער קאָניגין עליזאבעטה, דענקט אן דען שפאָט דעם האפעס, דענקט נור אן דאס געלעכטער דעם גראפען סוססעקס!"

דיעזער פערהאסטע נאמע, דען וואַרנייא דעם גראפען נאננטע, פערפעהלטע ניכט דיא ווירקונג אויף דען גראפען, וועלכע וואַרנייא עבען הערפארבריינגען וואללטע.

„נון, נון, מיין ליעבער וואַרנייא! (ריעף דער גראף) איך האבע יא ביזהער נאך ניכטס געטהאן; עס איזט נאך אימטער נור איינע אבזיכט; עס זאָללען אללע גרינדע פיר אונד געגען אבגעוואָגען ווערדען!"

„וואהל דענן, מילאָרד! נעהמען וויר אן, דער שריטט [illegible] איהר האבט אייך אויף אייער שלאָס צוריקגעצאגען, צוואר זא וויט פאָם האפע, דאס איהר דאס אם האהנישע פראהלאקען אייערער פיינדע נאר ניכט האָרעט. גלויבט איהר, דאס אייך ניכט אויך דאָרט דיא אונגנאדע דער קאניגין ערייכען ווירד?"

„גענוג, וואַרנייא, האָרעט אויף!" זאגטע דער גראף.

„נײן, מילאָרד, איהר מיססעט מיך אויסרעדען לאססען, דער ביזהעריגע ערסטע גינסטלינג דער קאניגין פאן ענגלאנד, דער דאס גאנצע גראָסע רייך קאממאנדירטע אונד דאס פארלאמענט לײטעטע, ווירד דאנן איין איינפאכער גוטסבעזיטצער, דער ביא דער וואללשור אונטער דען שאפען צובריינגט. — אינצווישען ווירד ענגלאנד פאָם גראפען סוססעקס רעגירט; דיא געזונדהייט דער יונגפער קאניגין נימט אב, זיא שטירבט, מאן זוכט נאך איינעם טהראָנפאלגער, סוססעקס זיטצט אן דער האכסטען שפיטצע אונד בעשטייגט אייך דען טהראָן. — דאס אללעס ווערדעט איהר איינסט אן אייערעם ווארמען אפען ערצעהלען האָרען; נור וועהעט, דאס איהר אייך דאנן קיינע פארווירפע מאכעט אונד ניכט זאגעט: איך האבע איינע קאניגס-קראָנע וועגען איינעם ווייבעס פערשלײדערט!"

„וואַרנייא, קיין וואָרט מעהר איבער דיעזען פונקט! (זאגטע דער גראף) איך זאגע יא ניכט, דאס דער שריטט, צו דעם מיינע רוהע אונד בעקוועמליכקייט מיך אנטרייבט, אונאיבערלעגט אונד אהנע גענויע בעריקזיכטיגונג דעם אפפענטליכען וואהלעס געשעהען זאלל. זייא דוא מיין צייגע, דאס איך ניכט דאהער אויף דיעזער האהע ווייטער פערבלייבע, וויל איך עהרגייציג בין, זאנדערן וויל איך פאן דא אויס מיינעם פאטערלאנדע אם מייסטען דיענען קאנן. — וואַרנייא! לאסט זאגלייך דיא פפערדע פארפיהרען, איך מוס באלד צוריקקעהרען. דענן שאן מארגען ערוואַרטעט מיך דיא קאניגין. ניעמאנד דארף מיך אויף דעם פפערדע ערקענגען; איך מוס דאהער פארט, בעפאר עס טאג ווירד. איך וויל נור פאן מיינער געמאהלין אבשיעד נעהמען אונד בין דאנן צור אברייזע בערייט. מיט דיעזער שנעללען אברייזע טהוע איך מיינעם איינענען ארמען הערצען געוואלט אן אונד פערוואונדע דאמיט דאס הערץ מיינער פרויא, מיינעם געליעבטען ווייבעס, דאס מיר נאך טהייערער איזט; — אבער מאן מוס עהער דעם פאטערלאנדע אלס זיינעם ווייבע דיענען." —

וואַרנייא ענטפערנטע זיך נון. דרויסען בעגעגנעטע ער דעם אויף איהן מיט אונגעדולד ווארטענדען פאסטער, וועלכעם ער זאגטע: „איך בין פראָה, דאס איך יעטצט הערויסגעקאממען בין, זאנסט העטטע איך, זא פערטרויט איך אויך מיט דען נארהייטען דער מענשען בין, דעם גראפען געראדעצו אינ'ס געזיכט לאכען מיססען. דענקע דיר, דער גראף וואללטע אבדאנקען, אום נור אונגעהינדערט מיט זיינער פוססע לעבען צו קאננען; אהנע אלל צו גראָסע מיהע קאננטע עס מיר יעדאך שנעלל געלינגען, דען גראפען פאן דיעזער זיינער אבזיכט אבצובריינגען — ער בלייבט ווייטער מיניסטער — אונד צוואר נור אויס זיינער פאטערלאנדס-ליעבע, האָ! האָ! דארפסט דוא לאכען, דוא פראממער ביבעל-לעזער, זא לאכע מיט! — דער גראף מאג אן זיינעם היבשען ווייבע זיך ערגאטצען, זאפיעל ער וויל, איך ווערדע איהם ניכט אים וועגע זיין. אבער פאן זיינער האָהען שטעללע דארף ער ניכט לאססען, ווענן ער דען האָהען בערג ערשיינט, זא מוס ער אונס מיט היגו יפציעהען. וועגען איינעם שאָנען ווייבער-געזיכטעס דארף ער מיך אונס ציזאממען ניכט שטירצען, איך וויל האפפען, דאס אמי איהן ניכט איבעררעדען ווירד, זיינע האָהע שטעללע צו פערלאס-

גענעהמע ווייזע אין שאָן געשריעבענען ראָמאנען דארגעשטעללט. —

איך דער יעטצט בעריהמטעסטע געלעהרטע אונד פּאָליטיקער, דער גרעסטע שטאאטס-מאנן אין ענגלאנד, נעמליך לאָרד בעאקאָנספיעלד, האט זיינע פילאָזאָפישען אונד פּאָליטישען אנזיכטען איבער מענשען, פֿאָלקער אינד שטאאטען איממער אין שאָנע ערצעהלונגען אינד ראָמאנע איינגעפלאָכטען. וועסהאלב יעטצט זיינע ווערקע זאָ בעליעבט זינד אינד זאָ פיעל געלעזען ווערדען. — אלס ער אונלענגסט פֿאָן זיינער שטעללע אלס ענגלישער מיניסטער-פּרעזידענט אבדאנקטע אונד זיך פֿאָן דען שטאאטס-געשעפֿטען צוריקצאָג, שריעב ער ווידער איינען זעהר לעהררייכען ראָמאן אונטער דעם נאַמען „ענדימיאָן", וועלכער דיעזער טאגע ערשיענען איזט. אין דיעזעם זיינעם נייען ראָמאן שפּריכט נון לאָרד בעאקאָנספיעלד איך זיינע אנזיכטען איבער דיא יודען אים, וועלכע וויר פיר האבסט ווירדיג פינדען, זיא אן ערסטער שטעללע אין איינעם יידישען בלאטטע מיטצוטהיילען, בעזאָנדערס צו איינער צייט, אין וועלכער ווידער זאָ פֿיעל פיר אונד געגען דיא יודען געשפּראָכען אונד געשריעבען ווירד.

דיאיעניגען, וועלכע דען אים יאהרע 1878 אין אונזערעם בלאטטע ערשיענענען ראָמאן „מערקווירדיגע פֿערהעלטניססע" געלעזען האבען, קעננען דיא לעבענס-בעשרייבונג דיעזעס לאָרד בעאקאָנספיעלד אינד וויססען, דאס דיעזער לאָרד, וועלכער אייגענטליך בעניאמין דע איזראעלי הייסט, אלס יודע געבאָרען אונד אין זיינער יוגענד געטויפֿט וואורדע. אינדעססען בליעב ער איממער אין פֿריינד דער יודען אונד אין וואַרמער פֿערעהרער דעם יודענטהומס. אין זיינען רעדען אונד ווערקען האט ער אָפֿטערס צו גונסטען דער יודען געשפּראָכען אינד געשריעבען, ער שעמטע זיך ניכט, זאָנדערן איזט זאָגאר שטאָלץ וועגען זיינער יידישען אבשטאממונג. איף דעם בערלינער קאָנגרעססע וואר עס הויפּטזעכליך לאָרד בעאקאָנספיעלד, וועלכער פֿיר דיא יודען-עמאנציפּאציאָן אים אָריענטע טהעטיג וואר.

אונד נון האָרען וויר, וואס לאָרד בעאקאָנספיעלד צו איינער צייט, אין וועלכער שטאָקער אין דייטשלאנד אונד אישטוצי אין אונגארן דיא פֿערניכטונג דער יודען בעווירקען וואָללען, אין זיינעם פֿאָן אללער וועלט געלעזענען ראָמאן שרייבט.

דיא איף דיא יודען בעציגליכע שטעללע אין דעם נייען בעאקאָנספיעלד'שען ראָמאן לויטעט פֿאָלגענדערמאססען :

„דיא מערקווירדיגסטע געשיכטע דער פֿאָלקער איזט דיא געשיכטע דעם יידישען פֿאָלקעס. עס איזט דאס אלטעסטע פֿאָלק דער וועלט ; עס איזט פֿאָר מעהר אלס 3 יאהרטויזענדען איף דען שויפּלאַטץ דער געשיכטע געטרעטען, לעבט נאָך הייטע מיט יוגענדליכער קראַפֿט פֿאָרט אינד זיעהט איינער גלענצענדען צוקונפֿט ענטגעגען. דיעזעס פֿאָלק איזט דאהער צוגלייך אלט אונד יונג. אין זיינען צוגען זינד דיא ליניען דעם גרייען אלטערטהומס ניכט צו פֿערווישען, אינד דאָך זינד דיעזע צוגע זאָ פֿריש אונד יוגענדליך, אלס ווערע דיעזעס פֿאָלק ערסט יעטצט געבאָרען. ווענן אירגענד איין דערארטיגער שטיינ-אלטער פֿאָלקס-שטאמם, דער זיך דורך זאָ פֿיעלע יאהרטויזענדע ביז איף דיא געגענווארט זאָ שאָן ערהאלטען, נאָך אירגענד לעבען ווירדע, זאָ ווערע יעדער אנדערע נייגיעריג, דיעזען מערקווירדיגען פֿאָלקס-שטאמם איינצוזעהען אונד איהן וועגען זיינער אויסערארדענטליכען זעלטענהייט צו בעוואונדערן, זעלבסט אין דעם פֿאללע, ווען דיעזער אלטע פֿאָלקשטאמם זאָנסט איף דען גאנג דער וועלטגעשיכטע גאר קיינען איינפֿלוס געאיבט העטטע. דען איין שטיק אלטערטהום אים אור-דענקליכער פֿאַרציט, וועלכעס דיא גרינדונג אונד דען צערפֿאלל דער אלטעסטען וועלטרייכע מיט אנגעזעהען האט אינד דאָך נאָך הייטע פֿאָרטעקסיסטירט, פֿערדיענט אללענפֿאללס איינע בעזאָנדערע איפֿמערקזאמקייט.

נון האט אבער דאס יידישע פֿאָלק זיט יאהרטויזענדען ניכט אין צוריקגעצאָגענהייט געלעבט, זאָנדערן עס וואורדע צו אללען צייטען אין דען שטראָם דער וועלטגעשיכטליכען עראייגניססע מיט היניינגעריססען ; עס האט פֿיעל געקעמפֿט אונד געליטטען ; עס איזט אין זיינעם מעהר אלס 3-טויזענדיעהריגען בעשטאנדע אָפֿט געשטאָסען אונד פֿערוואונדעט וואָרדען ; עס טראגט פֿיעלע „עהרענוואונדען" אים דיעזעם עוויגען קריעגע — אינד לעבט נאָך, אונד ווירד עוויג לעבען !

דאס יידישע פֿאָלק האט אבער איך דען איבריגען פֿאָלקערן זעהר פֿיעלעס געלייסטעט, וואס איהם איך נאָך הייטע זעלבסט זיינע ערגסטען פֿיינדע צוגעבען. אונד העטטע דיעזעס פֿאָלק ניכטס מעהר געטהאָן, אלס דיא מענשען פֿאָן דעם גאטצענ-דיענסטע אבגעבראכט אינד זיא צו זיטטליכען געזעללשאַפֿטליכען ביררגערן געמאכט, זאָ ווירדע עס שאָן דעסוועגען אללין איינע בעזאָנדערע בעאכטונג פֿערדיענען. —

יא, נור וועגען זיינעם ריינען גלויבענס אן איינען איינציגען אונזיכטבארען גאָטט, וועגען זיינער ריינהייט אינד זיטטליכקייט אין דער פֿאמיליע איזט דיעזעס פֿאָלק זאָ שטארק אינד אויסדויערנד. נור דעסהאלב איזט עס זאָ לעבענספֿעהיג אינד דעסהאלב קאָננטע אינד קאנן עס זאָ פֿיעלע פֿאָלקער אינד נאַציאָנען איבערלעבען.

אין יעדער וועלטגעשיכטע ווערדען דיא אלטען גריעכען פֿערהעררליכט. יענע גריעכען זינד טאָדט אונד געגען פֿערשטאָרבענע איזט דיא נאכוועלט גערעכט. דעם טאָדטען זאגט מאן געוואָהנליך נור גוטעס נאָך. (וויר וואָללען היער בעמערקען, דאס דיא געגענווערטיגען גריעכען ניכט דיא אבקאָממלינגע יענער אלטען גריעכען זינד, דיא גענצליך אויסגעשטאָרבען ; זיא האבען בלאָס דערען נאמען אנגענאָממען.) אנדערס פֿערהאלט עס זיך אבער מיט דעם יידישען פֿאָלקע. געראדע וויל עס נאָך לעבט, ווערדען זיינע פֿערדיענסטע אים זיינען זיטטליכען איינפֿלוס איף דיא מענשען ניכט אנערקאננט. זיינע פֿיינדע געבען איהם האָכסטענס נור זאָ פֿיעל צו, דאס עס צום ערסטענמאלע מיט דעם גלויבען אן איינען איינציגען אונזיכטבארען גאָטט איינגעטרעטען איזט !

וויר וואָללען נון דיא פֿערעהרער אונד פֿריינדע דער אלטען גריעכען אונד ראָמער פֿאָלגענדעס פֿראגען : ווארום זינד יענע פֿאָלקער, דיא איינע זאָלכע בעגאבונג האטטען, שאָן לענגסט געשטאָרבען, וועהרענד דאס יידישע פֿאָלק, וועלכעס שאָן זאָ אָפֿט דעם טאָדע נאהע וואר, נאָך איממער איף ערדען וואנדעלט אונד זיך נאָך איממער פֿעריינגט ? — וויא דען איינצעלנען מענשען, זאָ ערקעננט מאן איך איין גאנצעס פֿאָלק נור אים אונגליקע. — דיא אלטען גריעכען בעזאסען ניכט דיא שטאנדהאַפֿטיגקייט, דאס אונגליק צו איבערדויערן אונד זיך זעלבסט טריא צו בלייבען, — ווארום ?

ווייל דיא גריעכען טראָטץ איהרער אויסעראָרדענטליכען גייסטעס-בעגאבונג אנבעטער מעהרערער גאָטטער אונד ניכט זיטטליך, זאָנדערן אויסשווייפֿענד וואָרען. מאָזעס בעפֿאהל דעם יידישען פֿאָלקע היילינג צו זיין. דיא היילינגקייט בעדייטעט פֿיר דיעזעס פֿאָלק דיא ענטהאלטזאמקייט פֿאָן איבערטריעבענעם געניססע אונד פֿאָן געשלעכטליכען פֿעראירונגען. זאָלכע היילינגקייט ערהאלט לייב אונד זעעלע געזונד. דיא וועלטגעשיכטע צייגט דיא פּראָבע דאפֿאָן. זעממטליכע פֿאָלקער, וועלכע זיך דורך אונזיטטע בעפֿלעקט האבען, זינד דעם טאָדע פֿערפֿאללען. דיא יודען דער פֿארצייט לעבטען אינמיטטען פֿאָן לאסטערהאַפֿטען, אונזיטטליכען פֿאָלקערן אבגעזאָנדערט אין שאָנסטער ריינהייט אונד זיטטליכקייט — אונד אלל דאס אין פֿאָלגע איהרעס ריינען גלויבענס אן איינען איינציגען גאָטט.

דער גאָטצענ-דיענסט, דיא פֿיעלגאָטטערייא, האט איבעראלל דיא זיטטליכע פֿערדערבטהייט דעס פֿאָלקעס הערפֿאָרגעבראכט. דענן ערסטענס קאָנן מאן זיך ביא דער פֿיעל-גאָטטערייא קיינע איינהייטליכע לייטונג פֿאָרשטעללען. צווייטענס וואָרען גאָטטער אונד גאָטטיננען נאַקט אונד איף איינע

פֿאָלליעטאָן.

צווייא שוועסטערן.

(48-טע פֿאָרטזעטצונג.)

„אבער ווארום, מילאָרד ? (ערווידערטע אמי) ווארום וואָללט איהר זאָ אונגערעכט פֿאָן איינעם מאננע דענקען, דען איהר זאָ וועניג קעננט ? וואס איהר פֿאָן טרעססיליאן וויססט, האבט איהר דורך מיך ערפֿאהרען, אונד איך פֿערזיכערע איך, דאס ער אינטער קיינען אומשטענדען אייער געהיימניס פֿערראטהען ווירד, מילאָרד ; ווענן איך דעם נאמען טרעססיליאן אייערטוועגען אונרעכט געטהאן, ווענן איך וועגען אייערער ליעבע זיינע ליעבע צוריקגעוויעזען האבע, זאָ ליעגט מיר אום זאָ מעהר דאראן, דאס איהר איהם יעטצט גערעכטיגקייט ווידערפֿאהרען לאססעט. — איהר זייד בעלייריגט, דאס איך פֿאָן טרעססיליאן רעדע, וואס ווירדעט איהר זאגען, ווענן איך איהן דיעזער טאגע ווירקליך געזעהען העטטע ?"

„העטטעסט דוא ווירקליך יעטצט דען טרעססיליאן געזעהען (ריעף דער גראף צאָרניג), זאָ ווירדעסט דוא בעססער דאראן טהון, דיינע אונטערהאלטונג מיט איהם זאָ געהיים צו האלטען, אלס אָב דוא אים ביכטשטוהלע פֿאָר איינעם גייסטליכען געשפּראָכען העטטעסט ; איך ווירדע וואהל קיינעם מענשען פֿערדערבען, אבער ווער זיך אין מיינע אייגענסטען פּריוואט-פֿערהעלטניססע איינדרענגט, דען שאַפֿפֿע איך אוים דעם וועגע, איך בין ראכזיכטיג אונד מיינע ראכע איזט פֿירכטבאר."

פֿאָר דיעזען וואָרטען, דיא דער גראף אין גראָססער אויפֿרעגונג אונד מיט פֿעסטער שטימע געשפּראָכען האטטע, שוידערטע דיא נאָך אונערפֿאהרענע אמי צוריק, זיא וואר בלאס וויא איינע לייכע.

„איהר זייד אונוואָהל, מיינע טהייערע, (שפּראך דער גראף בעסערטענער) לעגט איך אינס בעטט, איהר זייד פֿעללייכט היישע צו פֿריה אויסגעשטאנדען, שפּרעכעט, האבט איהר נאָך עטוואס פֿאָן מיר צו ערביטטען, וואָדורך ניכט מיינע עהרע, ניכט מיין פֿערמאָגען אונד ניכט מיין לעבען אין געפֿאהר קאָממען."

„ניכטס, מיין הערר אונד געליעבטער געמאהל ! (ערווידערטע אמי מיט שוואכער שטיממע) איך העטטע איך נאָך עטוואס צו זאגען, דאָך אייער צאָרן האט עס אוים מיינעם געדעכטניססע פֿערווישט."

„שפּאַרע עס איף אונזער נעכסטעס ווידערזעהען, מיינע ליעבע ; (זאגטע דער גראף, אינדעם ער יעטצט זיינע פֿרויא מיט צערטליכקייט אומארמטע) נור ביטטע איך דיך, פֿאָן נון אב קיינע זאָלכע ביטטע אן מיך צו ריכטען, דיא איך דיר ניכט געוועהרען קאנן."

מיט דיעזען וואָרטען נאהם גראף לעסטער אבשיעד פֿאָן זיינער פֿרויא. אונטען אן דער טרעפּע ערוואַרטעטע איהן שאָן וואַרניא, דער איהן אין איינען ווייטען רייטמאנטעל הילללטע. דער גראף בעדעקטע איך זיין געזיכט מיט איינעם ברייטראנדיגען הוט אונד מאכטע זאָ זיינע געשטאלט אונד זיינע געזיכטס-צוגע פֿאָלליג אונקענטליך. אנטאָן פֿאָסטער זעלבסט הועלט דען צוגעל דעס פֿפֿערדעס ; דער גראף שוואנג זיך שנעלל איף זיין פֿפֿערד, בליקטע נאָך איינמאל הינויף צום פֿענסטער, אן דעם זיינע אמי שטאנד, ווינקטע איהר מיט דער האנד איינען קוס צו, אונד ריטט איילינגסט דאפֿאָן. —

אנטאָן פֿאָסטער צייגטע זיך זעהר מירריש אונד אונצופֿריעדען. „איין שנעללער בעזוך וואר דאס ! (זאגטע פֿאָסטער צו וואַרניא) דער גראף ווירדיגטע מיך ניכט איינמאל איינער פֿריינדליכען וואָרטעס !"

„זיעהע הער, קערל ! (אנטוואָרטעטע וואַרניא לעכעלנד) דער גראף האט דיר פֿיר דיינע טרייען דיענסטע איין בעססערעס אנדענקען צוריקגעלאססען. היער האסט דוא איינען בייטעל פֿאָללער דוקאטען, לעגע דיעזע צו דען שאָנען גאָלד-שטיקען, וועלכע געסטערן אבענד דיינע שאָנע יעאנעטטע פֿאָם גראפֿען ערהיעלט."

„וויא ? וואס ? (ריעף פֿאָסטער פֿאָללער ערשטוינען) דער גראף גאב מיינער יעאנעטטע געלד !"

„אונד ווארום דען ניכט, אלטער ; דוא אללעין אלס פֿאטער זאָללסט אויסשליעסליך דאס רעכט בעזיטצען געלד צו נעהמען אונד גייציג צו זיין, ווארום דען ניכט אויך דיינע טאָכטער ?"

„שפּאַסט ניכט, וואַרניא, יעאנעטטע דארף פֿאָם גראפֿען קיין געלד נעהמען, זיא זאָלל עס צוריקגעבען ! איך וויים, ער פֿערגאַפֿפֿט זיך עבען זאָ העפֿטיג אלס פֿאָראיבערגעהענד אין איין שאָנעס ווייבער-געזיכט ; ער פֿלאַטטערט וויא איין שמעטטערלינג פֿאָן בלומע צו בלומע אונד וויל איבעראלל נאַשען."

„וויא, פֿאָסטער, ביזט דוא פֿעררייקט ? דוא ווירסט דיר דאָך ניכט שמייכלען אונד איינרעדען, דאס מילאָרד איין איינע איף יעאנעטטע ווערפֿען קאָננטע, ווער דען שאָנסטען פֿאָגעל האט, ווירד זיך דאָך איף איינען שוואַרצען ראבען וועניג אומזעהען !"

„שאָנער פֿאָגעל אָדער העסליכער ראבע — דאס איזט

עהרע. איהנען דיא אנצייגע צו מאכען, דאס ראָזי מיינע פֿרויא איזט אונד איך איהר שוויעגער־זאָהן בין, זא האבען מיר זעלבסט דען געבורטסשיין פֿערשאַפֿפֿט, אום מיר דיא עהע מיט מיינער געליעבטען ראָזי מאָגליך צו מאכען, דא אונזער אָרטסגייסטליכער דיעזעלבע אָהנע געבורטסשיין ניכט טרויען וואָללטע!״. . . דער פֿראָממע גאסטווירטה שוואנקטע פֿאָר ציטטערן בייא דיעזער שרעקליכען מיטטהיילונג; דאָך דער אדוואָקאט שלוג איהם פֿריינדליך אויף דיא שולטער אונד זאגטע: „בערוהיגען זיא זיך, זיא האבען ווענינסטענס איינען געשיידטען שוויעגערזאָהן בעקאָממען, דער זעלבסט זיא האט פֿאָפֿפען קאָננען!״ טהרענען דעס שמערצעס ראָללטען דעם פֿראָממען מאננע אוס דען אויגען, דער דא איינזאה, דאס היער ניכטס מעהר צו העלפֿען זייא אונד פֿערצווייפֿלונגספֿאָלל אויסריעף: „ליידער! ליידער! מיינע ראָזי ווירד ניממער איינע זאָלך פֿראָמטע יידין, וויא איהרע גאָטטזעליגע מוטטער עס וואר!״. . (אונס ערשיינט, וויא געזאגט, דיעזער בעריכט וואָהל זעלטזאַם, דאָך וועניג גלייבהאַפֿט. עס ווירדע אונס פֿרייען, ווענן אונזערע לעזער אין שאַטאָר־אַליא־אויהעלי אונס בעריכטען ווירדען, דאס דיעזע געשיכטע ניכט אויף וואהרהייט בערוהע!)

* (דיא קאַיזערליכע שפענדע — פֿעראונטרייט.) אנלעסליך דער קאַיזערליכען רייזע אין גאליציען שפענדעטע זיינע מאַיעסטעט פֿיר דיא ארמען לעמבערגס דען בעטראג פֿאָן 4000 גילדען. קורץ דאראויף האט זיך איין פֿאָליציא־קאָממיסער, נאמענס לאנג, דורך איינען פּיסטאָלען־שוס דאס לעבען גענאָממען, אָהנע דאס יעמאנד דיא אורזאכע דיעזעס זעלבסט־מאָרדעס אָהנען קאָננטע. יעטצט שטעללט עס זיך אינדעס הערויס, דאס לאנג דיא ערוויהנטען פֿאָן זיינער מאַיעסטעט פֿיר דיא ארמען געשפענדעטען 4000 גילדען פֿעראונטרייט האט, אום דאמיט זיינע שולדען צאהלען צו קאָננען. אלס יעדאָך דער אויגענבליק געקאָממען איזט, וואָ דאס געלד אן דיא ארמען פֿערטהיילט ווערדען זאָללטע, דא נאהם ער זיך דאס לעבען. אין איינעם הינטערלאססענען שרייבען זאגט לאנג: „גאָטט אונד דיא מענשען האבען מיך פֿערלאססען, דעסהאלב מוס איך מיר דאס לעבען נעהמען!״—(דאס איזט אבער ניכט וואהר. העטטען איהן נור דיא מענשען ערגרייפֿען קאָננען, זא ווירדען איהן געוויס ניכט פֿערלאססען, זאָנדערן אים קערקער פֿעסטגעהאלטען האבען!)

*„(דאס שיינטאָדע — ערוואכט.) אוס ראַגאלי (גאָמאָרער קאָמיטאט) ווירד אונס בעריכטעט: היער שטארב דיעזער טאגע איין אייטער, אבער זעהר פֿראָממער יודע, דער בערייטס זייט 12 יאהרען אין אונזערעם אָרטע וואָהנטע. גליקליכערווייזע בעפֿאנדען זיך דיא וועניגען איזראעליטען אונזערעם אָרטעס אן דיעזעם טאגע אין טארנאליא אויף דעם יאהרמארקטע. דיא בעערדיגונג מוסטע אלזאָ ערסט אם צווייטען טאגע פֿאָרגענאָממען ווערדען. אלס מאן אללעס בערייטס פֿאָרבערייטעט האטטע אונד דעם פֿערמייגטליכען טאָדטען דיא פֿאָרגעשריעבענען „תשעה קבין״ געבען וואָללטע, דא שריע ער פֿלאָטצליך אויף: „וואססער! וואססער! דענן איך פֿערשמאכטע!״ — אללעס ליעף אויס שרעקען דאפֿאָן, וועהרענד דער פֿאָס שיינטאָדטע וויעדער־ערוואכטע צו באָדען פֿיעל אונד זיך אם קאָפֿפֿע פֿערלעטצטע. איינע בעהערצטע מיננער קאמען יעדאָך צוריק, אום דען אונגליקליכען ניכט אללעין צו לאססען. דער אלסבאלד זיין פֿאָללעס בעוואוסטזיין ערהיעלט. מאן פֿראגטע איהן: אב ער וויססע, וואס מיט איהם פֿאָרגעגאנגען זייא? ער בעהויפטעטע, ניכטס צו וויססען; ער איזט פֿיעלמעהר איבער דיא וואונדע אין זיינעם קאָפֿפֿע ערשטוינט. (אונד וואר קיין טאָדטענשיין פֿאָן איינעם ארצטע דא? ווענן איין זאָלכער ארצט „פֿאָן זיינעם לעבען״ ניכטס וויים, זאָ זאָללטע ער דאָך וועניגסטענס איינען טאָדטען פֿערשטעהען!)

* (איין 25־יעהריגעס ראבבינער־יובילעאום.) אוס וואג־ניישטאדטל ווירד בעריכטעט: אם 27־טען נאָוועמבער פֿייערטע אונזער עהרווירדיגער, העדר אבערראבבינער הגאון מו״ה יוסף ווייסע נ״י, זיין 25־יעהריגעס ראבבינער־יובילעאום. זעממטליכע מיטגליעדער אונזערער געמיינדע פֿערזאממעלטען זיך אין דער סינאגאגע, וויא דער עהרווירדיגע גרייזע ראבבינער איינע הערדליכע פֿעסט־רעדע היעלט. דיא סינאגאגע וואר אויפֿס הערדליכסטע געשמיקט. נאכמיטטאגס ערשיענען פֿערשיעדענע דעפוטאציאָנען זייטענס דעם געמיינדע־ אונד שולפֿאָרשטאנדעס, דער פֿאָלקס־ אונד רעאל־שולע, דער קיפֿמענגישען לעזע־האללע, דעם פֿרויען־פֿעראיינעס אונד אנדערער קאָרפּערשאַפֿטען; אוס דעם פֿערדיענסטפֿאָללען מאננע צו גראטולירען. דער געפֿייערטע וואורדע פֿאָן אללען זייטען מיט עהרען־געשענקען איבערהויפֿט. אוס נאהע אונד פֿערנע ליעפֿען טעלעגראממע, בעגליקוויגשונגס־שרייבען אונד געשענקע איין. אבענדס בראכטע דיא יידישע יוגענד דעם האכגעעהרטען ראבבינער איינען פֿאקעלצוג דאר. דיא הייזער ווארען אויף דאס גלענצענדסטע בעלייכטעט. יעטצט זאה מאן, דאס אין דער קהלה קדושה וואג־ניישטאדטל נאָך לעבהאַפֿטער זינן פֿיר „כבוד התורה״ פֿאָרהאנדען!

* (איינע קאָסטענפֿרייע רייזע נאך ירושלים.) אוס וויען ווירד בעריכטעט: איין הערר, ר׳ יצחק שלמה גרין, אוס ירושלים געבירטיג, 30 יאהרע אלט, טירקישער אונטערטהאן, מיטטעלגראָס, מאגער, מיט שווארצען הארען, שווארצעם בארטע אונד שווארצען אויגען, הערלט זיך זייט לענגערער צייט אין צאלאָין אונווייט בראָדי אויף. וואס ער געטהאן, איזט ניכט בעקאננט. דאָך דיא בעצירקסהויפטמאננשאַפֿט פֿאָן בראָדי שפראך איבער איהן דאס אורטהייל אוס: איבער לעמבערג, וויען, טריעסט פֿער שוב נאך ירושלים געפֿיהרט צו ווערדען. בעפֿאָר יעדאָך דיא אבשיעבונג פֿאָרגענאָממען ווערדען קאָננטע, האט זיך דער מאָנן לעננסט אוס דעם שטויבע געמאכט. יעטצט ווירד ער פֿאָן דער בראָדייער פֿאָליצייא שטעקבריעפֿליך געזוכט. אללענפֿאללס ווערע דיעזע רייזע נאך ירושלים איינע קאָסטענפֿרייע געוועזען!

* (אויך אונזער נאכבאר מאכט שולדען.) עס איזט איין זעהר מאָגערער טראָסט, ווענן וויר אונס גענאָטהיגט זעהען, שולדען אויף שולדען צו הייפֿען אונד אונס היעריבער נור דאמיט צו טראָסטען, דאס אויך אונזער נאכבאר שולדען מאכט; אונד דאָך איזט דעם אונגארישען שטאאטע נור דיעזער איינע טראָסט געבליעבען. אם 30־טען נאָוועמבער אונטערברייטעטע נעמליך דער עסטעררייכישע פֿינאנצ־מיניסטער דעם רייכסראטהע דאס באָדשעט פֿיר דאס יאהר 1881, וואָבייא איין דעפֿיציט פֿאָן איינגעפֿעהר 28 מיללאָנען זיך הערויסשטעללטע. דיעזעס דעפֿיציט געדענקט דער עסטעררייכישע פֿינאנצ־מיניסטער דורך ערהאָהונג דער דירעקטען אונד אינדירעקטען שטייערן צו דעקען. גאנץ זא וויא בייא אונס. וויר האבען אלזאָ דען טרויריגען טראָסט. דאס עס אויך אונזערעם נאכבאר־שטאאטע עסטעררייך ניכט בעססער געהט. אלס אונזערעם ליעבען אונגארן! — וויא געזאגט, עס איזט דאס איין טרויריגער טראָסט, ווענן וויר אונס נור דאמיט בערוהיגען וואָללען, דאס עס אונזערעם נאכבאר אויך ניכט בעססער געהט! איבערדיעס דאַרף מאן ניכט פֿערגעססען, דאס עסטעררייך ניכט אונזער נאכבאר, זאָנדערן אונזער קאָמפּאַניאָן איזט! —

דאס פֿערצייכניס דער היזיגע אין וויען געצאָגענען סעריען אונד נוממערן דער 1864־ער לאָזע איזט אונס ביז צום שלוססע דעס בלאטטעס נאך ניכט צוגעקאָממען, וועסהאלב עס ערסט אין נעכסטער נומ׳ פֿעראָפֿפֿענטליכט ווירד.

געשעפֿטסבעריכט.

פּעסטער פּרייזע.

געטריידע־געשעפֿט. פֿאָן ווייצען וואר געסטערן וועניג צו מארקטע געבראכט, דער פֿערקויף וואר שוואך. —

ווייצען 11,95 — 12 גולד.

קוקורוץ נייער 6,16 — 6,17 גול.

ווייצען פֿער פֿריה־יאהר 11,95 — 11,90 גול.

קוקורוץ באנאטער פֿער מאי־יוני 1881, 6,15 — 6,18 גולד.

האפֿער פֿער פֿריה־יאהר 6,30 — 6,35 גולד.

וויענער פּרייזע.

וויענער שלאכט־פֿיעהמארקט. דער אויפֿטריעב אויף דעם וויענער שלאכט־פֿיעהמארקטע אם 29־טען ד. מ. בעטרוג 2188 שטיק, דאפֿאָן וואַרען: 988 אונגארישע, 627 פּאָלנישע אונד 573 דייטשע. דיא פּרייזע שטעללטען זיך פֿער 100 ק׳: אונגארישע מאסט־אָכסען 52 — 61 גול., פּאָלנישע 52 — 61 גולד., דייטשע 52 — 60 גולדען.

פֿעראנטוואָרטליכער רעדאקטער: מאיר בר״י הירז.

קורז־טאבעללע פֿאָם 30. נאָוועמבער.

געלדקורזע	פֿל.	קר.
זילבער־אגיא	100	—
דוקאטען	5	52
עסטעררייכיש־אונגארישעס 8 גולדען גאָלד־שטיק (20 פֿראַנקס)	9	35
נאפּאָלעאָנדאָר	9	35
דייטשע רייכסבאנקנאָטען	58	02
20 מארקשטיקע	11	57
פּאַפּיער־רובעל	1	20

לאָזע	פֿל.	קר.
1854־ער 4 פּערצענטיגע שטאאטסלאָזע	122	50
1860־ער „ גאנצע	131	25
דיעזע „ האַלבע	134	—
1864־ער לאָזע צו 100 גולדען	173	50
דיעזע „ 50	172	50
[illegible]	20	—
[illegible]	16	50
קרעדיט־לאָזע	180	25
[illegible] צו 40 גולדען	39	—
[illegible]	104	50
[illegible] לאָזע	23	—
[illegible] לאָזע צו 10 גולדען	16	50
[illegible] לאָזע „ 20	30	25
[illegible] לאָזע	28	50
[illegible] לאָזע	37	—
[illegible]	19	—
[illegible] 10	30	—
[illegible] 20	22	—
[illegible] 40	48	75

לאָזע	פֿל.	קר.
[illegible] לאָזע צו 20 גולדען	23	50
[illegible] לאָזע „ 100 „	126	50
דיעזע „ 50 „	67	—
וואלדשטיין־לאָזע „ 20 „	32	—
ווינדישגרעץ־לאָזע „ 20 „	42	—
אונגארישע פּרעמיען־לאָזע צו 100 גולד.	109	25
טהייס־רעגולירונגס־לאָזע	107	10
וויענער לאָזע	117	—

ווערטה־פּאַפּיערע	פֿל.	קר.
אונגארישע גאָלדרענטע	108	25
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	97	50
טעמעשוואר־באנאטער	94	80
[illegible]	94	75
גאליצישע	98	50
בוקאָווינער	95	50
אונגארישע אייזענבאהן־אנלעהען	121	75
[illegible]	94	50
פּפֿאַנדבריעפֿע דער אונגארישען באָדען־קרעדיט צו 5 אייניאהריג פּראָצענט	101	25
דער אונגארישען היפּאָטהעקען־באנק צו 5½ פּראָצענט	98	—
דער אונגארישען אללגעמיינען באָדען־קרעדיט־אנשטאלט צו 5 אייניאהריג פּראָצענט	100	—
דיעזע צו 6 פּראָצענט	106	—
דער פּעסטער [illegible]	101	96
דער [illegible]	85	50
דער [illegible]	147	50

פֿרוכט־ אונד מעהל־פּרייז־טאבעללע.

פֿרוכטע	קוואַליטעט פֿר. העקטאָל.	פֿער 100 קילאָגראַמם
ווייצען נאָרדאונגארישער נייער	74	—.—
„	75	11.70—11.80
„	76	11.90—12.—
„	77	12.05—12.10
„	78	12.15—12.20
„	79	12.30—12.40
„	80	12.45—12.50
פּעסטער באָדען	—	—.—
„	75	12.15—12.25
„	76	12.35—12.45
„	77	12.50—12.55
„	78	12.60—12.65
„	79	12.70—12.80
„	80	12.85—12.90
טהייס	—	—.—
„	75	12.35—12.40
„	76	12.50—12.60
„	77	12.70—12.80
„	78	12.90—13.—
„	79	13.05—13.10
„	80	13.15—13.20
וויסעלבורגער	75	12.35—12.40
„	76	12.50—12.60
„	77	12.70—12.80
„	78	12.90—13.—
„	79	13.05—13.10
„	80	13.15—13.20

פֿרוכטע	קוואַליטעט פֿר. העקטאָל.	פֿער 100 קילאָגראַמם
קאָרן	72	10.80—10.95
גערסטע מאלץ	62	—.—
גערסטע פֿוטטער	62	6.20—6.40
האַפֿער	40	6.30—6.10
קוקורוץ באנאטער	75	5.30—5.40
אנדערער	73	5.10—5.20
הירזע	—	6.25—6.50

אויף טערמינע		פֿער 100 קילאָ
ווייצען	פֿער אָקטאָבער	—.—
„	פֿריהיאהר	11.90
קוקורוץ	„	6,18
גערסטע	„	—.—
האַפֿער	„	6,30
„	„	—.—
רעפּס	„	—.—

באללען־מעהל (דער באללען צו 100 קילאָגראַמם מיט זאַק)	פֿל.	קר.
נומער 0	23	—
„ 1	22	40
„ 2	21	80
„ 3	21	—
„ 4	20	40
„ 5	19	40
„ 6	18	30
„ 7	17	40
„ 8	16	—
„ 8½	14	20
שפּיריטוס: [illegible]	56	25
„ [illegible]	65	—

Eigenthümer u. verantwortlicher Redacteur: M. Hirz.

Budapest, 1880. — Druck v. M. Burian, Waitznerboulevard.

אינזיטטליכע ווייזע אבגעבילדעט. וואס איהרע אנבעטער לייכט צור אינציגט פערלייטען קאנטע.

אינטער יענען זיטטליך פערדערבטען פאלקערן טראט דאס פאלק איזראעל מיט איינעם געגענזאטצע אויף, עס פערקינדעטע איינען גאטט, דער מיט זיך איינס איזט אונד זיך ניכט פערענדערט; איינען היילינען גאטט, דער פאן דען מענשען היילינקייט פאדערט; איינען גאטט, דער צוואר האך אונד ערהאבען, אבער דאך דעם מענשען נאהע איזט אונד גאנץ בעזאנדערס זיך דער ארמען אונד בעדריקטען אננימט; איינען גאטט, דעם דאס זיטטליכע פערהאלטען דעם מענשען ניכט גלייכגילטיג איזט; איינען גאטט דער גערעכטיגקייט, איינען פאטער דער וואיזען אונד איינען אנגעהמער דער וויטווען. — איין זארבער גלייבע שטארקט אונד ערהאלט איין פאלק פיר אללע עוויגקייט.

אינטער דען אלטען פאלקערן וואר דאס לעבען דעם מענשען ניכט געאכטעט. זיא טריעבען עס מיט דער פעראכטונג דעם מענשענלעבענס זא ווייט, דאס זיא דיא אייגענען קינדער אומבראכטען, ווענן זיא איינען ציפיעל אונד ניכט שאן גענוג שיינען, גאנץ וויא מאן עס מיט דען יונגען דער הונדע מאכט, דאס מאן זיא פערטילגט. דאמיט דיא הונדע זיך ניכט גאר צו זעהר פערמעהרען. דיא מענשען דעם אלטערטהומס עמפפאנדען קיינען שטיך אים הערצען ביים אנבליקע איינעס זאלכען קינדערמארדעס. אונד נאך וועניגער האט אין געריכטסהאף איינע זאלכע אונטהאט בעשטראפט. איינען שלאווען געטאדטעט צו האבען, מאכטע זא וועניג אויפזעהען אלס דאס צערדריקען איינער פליעגע. אבער דיא יודען וואהרען דיא ערסטען, וועלכע דאס וואורט גאטטעס פערקינדעטען: „דוא זאללסט קיינען מענשענטאדטען, דענן אים עבענבילדע גאטטעס איזט דער מענש געשאפפען!"

אין זאלכער זיטטליכער גלייבע גאב דעם יודישען פאלקע שטאנדהאפטיגקייט אונד אויסדויער. זיין קערן מוס גאר צו גוט געוועזען זיין, דא עס דער צערשמעטערנדען געוואלט פאן איבער 3 יאהרטויזענדען אונד איינער גאנצען וועלט פאן פיינדען האט טראטצען קאננען.

איינע אויסערגעוועהנליכע ערשיינונג איזט יעדענפאללס דיעזעס יודישע פאלק, וועלכעס אים דעם גרויען אלטערטהומע שטאממט אונד נאך יוגענדליכע פרישע צייגט, וועלכעס פיעלע וואנדלונגען דורכגעמאכט האט אונד דאך זיך טרייא געבליעבען איזט:

איך שעטצע איבען דיא יודען איינען גראסען אינפלוס אויף אללע אנגעלעגענהייטען איס. עס גיבט אויך היינטע נאך קיינען פאלקסשטאמם, וועלכער מיט זא פיעל גייסט אונד טאלענט בעגאבט וועהרע, וויא דיא יודען. דיעזע גאבע האט איהנען איינע אונפערגלייכליכע מאכט איבער אללעס פערשאפפט. זייט לאנגעם שפיעלען דיא יודען אין אונזערער געהיימען פאליטיק איינע גראסע ראללע; יא, זיא האבען זיך דערזועלבען ביינאהע שאן גאנץ בעמעכטיגט. אין איינעם פיערטעל־יאהרהונדערטע ווערדען זיא אפפען מיט דער בערעכטיגטען פאדערונג אויפטרעטען, דאס זיא ניכט מעהר בלאס רעגיערט, זאנדערן מיטרעגענטען זיין וואללען." —

זא שפריכט אונד זא שרייבט לארד בעאקאנספיעלד, דער גראסטע שטאאטסמאנן ענגלאנדס! ער איזט נאך היינטע שטאלץ אויף זיינע יודישע אבקונפט — אונד אלס מאן אינלענגסט אים ענגלישען פארלאמענט איבער זיינע יודישע אבשטאממונג איינען וויטץ מאכטע, זאגטע ער: „יא, איך בין שטאלץ, פאן איינעם פאלקע אבצושטאממען, וועלכעס צור צייט, אלס זיך נאך היער דיא אלטען פאלקער אלס ווילדע שוויינהירטען אין דען ענגלישען וועלדערן הערומטריעבען, שאן איינע גראסמעכטיגע שטאאט בילדעטע!"

וויא פיעלע „אויפגעקלערטע יודען" קאננטען זיך דיעזען געלעהרטעסטען שטאאטס־מאנן אין זיינער פערעהרונג דער יודען צום מוסטער נעהמען? — ווייר ווינשען, דאס לארד בעאקאנספיעלד נור נאך איינען שריטט ווייטער געהע — אונד זיך פרייא אונד אפפען צום יודענטהומע בעקעננע. — דאס וועהרע איין גראסארטיגער קדוש השם!

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

*(ביסמארק ענטשולדיגט זיך.) בעקאננטליך וואללטען דיא יודענהעטצער אין בערלין דעם פאלקע איינרעדען, דאס פירסט ביסמארק דיא העטצערייען געגען דיא יודען גערנע זעהע. אויך אין יודישען קרייזען גלייבטע מאן, דאס ביסמארק היערביא דיא האנד אים שפיעלע האבע. אין דער בערלינער צייטונג ענטשולדיגטע זיך נון פירסט ביסמארק זעלבסט אונד ערקלערטע, דאס ער דעם פערברעכערישען טרייבען שטאקערס אונד זיינער געזיננונגס־גענאססען ענטשיעדען פערנע שטעהע. ביסמארק פערדאממט אין דיעזער ערקלערונג אללע אויפהעטצער דיעזער וויהלעריען אונד איהרע העלפערס־העלפער אויפס ענטשיעדענסטע.

*(אם הערלען טאגע אין דער הויפטשטאדט איבערפאללען.) געסטערן פארמיטטאג קאמען צוויא יונגע לייטע אין דאס גאלד־געשעפט דעם הערן קירנער אם קרים־טאפ־פלאטץ אונד ליעסען זיך פערשיעדענע געגענשטענדע פארצייגען. וועהרענד נון איינער דער יונגען לייטע מיט הערן קירנער איבער דען פרייז איינעס געגענשטאנדעס האנדעלטע, איבערפיעל דער צווייטע דען געשעפטס־אינהאבער רוקלינגס אונד וואללטע איהן ערווירגען. דיעזער וועהרטע זיך נאטירליך אויס אללען קרעפטען! עס ענטשטאנד איינע פערמליכע באלגעריא, וואביא דער איינע אויס דעם געשעפטס־לאקאלע געדרענגט ווארדע, דיא פלוכט ערגריפף, שפעטער יעדאך פאן דער פאליציא ערגריפפען ווארדע. גליקליכער ערגינג עס דעם אנדערן רויב־פאגעל. איין פאליציי־מאנן ערשיען נעמליך וועהרענד דעם גנמעהריגען „צווייקאמפפעס" אים גאלד־געשעפטע. — הערר קירנער ערזוכטע איהן, דען רויבער אנצוהאלטען; דער פפיפפיגע רויבער זאגטע יעדאך, דאס דיא שלעגעריא נור דעסהאלב ענטשטאנדען, וויל ער העררן קירנער איינען געריגערן פרייז פערשפראכען, אלס דערזעלבע פיר זיינע וואארע געווינשט האט. דער פאליציי־מאנן שענקטע דען ווארטען דעם רויבערס גלייבען אונד ליעס דענזעלבען פרייא אבציעהען. — דאס געשאה געסטערן, וויא געזאגט, ביא העללליכטעם טאגע אין דער הויפטשטאדט.

*(וויעדער ניהיליסטישעס אין רוסלאנד.) אים פעטערסבורג ווירד בעריכטעט: דיעזער טאגע ווארדע איינע קליינע דרוקעריא, וועלכע דען ניהיליסטען געהארטע, אין איינעם קעללער ענטדעקט אונד פאן דער פאליציא צערשטארט. גלייכצייטיג ווארדען צוויא פערזאנען, איין מאנן אונד איינע פרויא, פערהאפטעט. דיא מיט דער דרוקעריא בעשעפטיגט וואהרען. מאן גלייבטע נון, דאס דיעזע דיא לעטצטע דרוקעריא זייא, איבער וועלכע דיא ניהיליסטען פערפיגטען. וועסהאלב זיא איהרע אויפרירערישען שריפטען ניכט מעהר ווערדען דרוקען קאננען. אללײן שאן טאגס דארויף פראנגטען אן אללען מויערן דער שטאדט 3 רעוואלוציאנערע פלאקאטע. אין דעם איינעם היעס עס: „דיא ארבייטער זינד צו גרינדע געריכטעט. זיא האבען קיינע ארבייט. זיא האבען קיין בראד: זיא ווערדען אים ניכטס בעססער בעהאנדעלט אלס דיא גאססען הונדע. דיא אבגעפייטטען קערלע פאן מיניסטערן אונד שטאאטס־מעננערן האבען העפער דיא פעראנטוואָרטונג. עס איזט צייט, דאס דיא ארבייטער אונד דיא ניהיליסטען דיא רעגיערונג דעם רייכעס אין איהרע הענדע נעהמען. מאן האט פאן אונס שאן פיעלע הינגעריכטעט. דאך אים זא צאהלרייכער זינד דיא העלדען, דיא וויר אים אונזערער מיטטע צור בעקעמפפונג דער טיראננען ענטזענדען" מאן זוכט פערגעבענס נאך דען אורהעבערן דיעזער פלאקאטע, דיא פאליציא קאנן זיא ניכט עררייכען.

פיר דען פאגעל־פענגער אללעס איינס. איך בעדאנקע מיך פיר זאלכע עהרען. איך וויל ניכט, דאס מיינע יאנגסטע איינען זאלך׳ האהען ליעבהאבער האבען זאלל! יא, לאכעט נור, ווארנייא, איך בין וואהל שאן איין שירקע; אבער מיינע טאכטער וועניגסטענס וויל איך פאר אייערען טייפעלס־קראללען בעוואהרען! זיא זאלל דאס געלד דעם טייפעל צוריקגעבען."

„גוט, זא זאלל זיא עס דיר געבען, וואס עבען זא פיעל איזט. אבער איך האבע דיר נאך עטוואס וויכטיגערעס צו זאגען: אונזער לארד קעהרט אין איינע פיר אונס אונגינסטיגע שטיממונג נאך דעם האפע צוריק."

„וויא מיינט איהר דאס? איזט ער עטווא דיעזעס שאנען פאגעלס דא שאן זאטט געווארדען? בערייעט ער שאן דיעזע היירסאטה אונד קאממט ניכט מעהר צוריק?"

„ניכט אים געריננסטען, טאָנ, ער איזט ביז איבער דיא אהרען אין זיא פערנארט, אונד וויל איהרעטוועגען זעלבסט דען האף פערלאססען. דאנן, גיטע נאכט מיט דיינעם רייכטהום; דיעזע קירבען־געשטער היער, וועלכע דעם גראפען לעסטער פערשענקט ווארדען, ווערדען צוריקגענאממען, אונד דוא בלייבסט דאס, וואס דוא וואהרסט: איינע ארמע קירכען־מויז!"

„ואנטעט דוא ניכט צופאר, דאס דוא דען גראפען פאן דיעזער אונגליקליכען אבזיכט אבבראכטעסט?"

„אבער ער איזט אינצווישען אנדערער געזיננונג געווארדען."

„היממעל! נור זינד דאנן ווירקליך צו גרינדע געריכטעט: וויר שטירצען, אונד דיין שטורץ איזט נאך פירכטערליכער, דא ער נאר צו האך שטעהט. אונד אלל דאס טהוט ער אוס איינעם שאנען ווייבעס וויללען!"

„יא, איין שאנעס ווייבער־געזיכט פערמאג גאר פיעלעס, אבער פירכטע ניכט: פאלגע מיינעם ראטהע, דאמיט דוא נאך לאנגע העדר דיעזעס שלאססעס בלייבסט! זאגע נייעמאנדעם פאן טרעסיליאנס בעזוך!"

„אונד ווארום, ווענן איך פראגען דארף?"

„דומטקאפף! (ערווידערטע ווארנייא) ווענן מילארד עס ערפאהרען זאללטע, דאס וועהרענד ער ביא האפע וויילט, זיך היער אין דיעזעם שלאס איין נעבען־בוהלער איינשלייכען קאנן, זא ווירד ער גאנץ זיכער דען האף פערלאססען אונד זיך זעלבסט צום וועכטער דיעזעס שלאססעס מאכען! — דאנן, טאנ, ווערע דיין געשעפט היער צו ענדע, דוא וויסט נון, וואס דוא היער צו טהון האסט. לעבע וואהל, איך מוס נאך דעם גראפען נאכרייטען."

„ליידער מוס איך אייערעם ווינקע פאלגען, אונזערע אינטערעססען זינד נאר צו שטארק מיט איינאנדער פערבונדען, דענן נור איהר קאננט דען שטארצען גראפען נאך אייערעם וויללען לענקען. יאנעטטע זאלל מיר אינדעססען דיא גאלד־שטיקע געבען; זיא זאללען אויף איהרענד איינע ווייזע צום וואהלטהעטיגען צוועקע פערווענדעט ווערדען, מיין גיטיגער אטהעם זאלל מיין קינד אנהויכען, זיא מוס ריין אונד אהנע זינדען זיין, וועניג עס אויך נור דארום, דאמיט זיא פיר איהרען זינדיגען פאטער בעטען קאננע. איך בעדארף איהרעס געבעטעס, דענן איך בין מיט זינדען שווער בעלאסטעט, מיין געוויססען דריקט מיך גאר צו שטארק. איהר האבט ווירקליך רעכט: דער קאטהאלישע גלויבע איזט בעקוועמער אלס דער לוטהערישע, דער קאטהאליק קאנן אללעס באות אנשטעללען, ער ברויכט דאנן נור צו זיינעם גייסטליכען צו געהען; ער בייכטעט אונד זיין הערץ איזט ערלייכטערט. אבער איך וויל עס אויך אלס לוטהעראנער פערזוכען; איך וויל יעדעסמאל איינע שטונדע אין דער ביבעל לעזען, עהע איך וויעדער מיינע אייזערנע גאלד־קיסטע אפפנע!"

ווארנייא לאכטע לויט אויף, שוואנג זיך שנעלל אויפס פפערד אונד ריט זיינעם הערן נאך, דען ער אויך נאך איינעם האלבשטינדיגען ריטטע עררייכטע.

„ווארנייא! איהר פערשווענדעט דיא צייט, דיא מיר זעהר קאסטבאר איזט! (ריעף איהם דער גראף צו) איך מוס אין דעם ארטע וואָדסטאק זיין, עהע איך מיט זיכערהייט דיעזע פערקליידונג אבלעגען קאנן, אונד ביז דארטהין איזט מיינע רייזע ניכט אהנע געפאהר."

„אין צוויא שטונדען האבען וויר דיעזען ארט עררייכט (זאגטע ווארנייא), איך בליעב צוריק, דא איך מיט פאסטער נאך אייניגעס צו בעשפרעכען האטטע."

„אונד דער געגענשטאנד דיינער וויכטיגען בעשפרעכונג וואר?"

„דיא אנשאפפונג איינעס נייען דיענערס (אנטווארטעטע ווארנייא). איך האבע אייך שאן געסטערן אנגעדייטעט, דאס עס אונס נעטהיגען איזט, איינען מאנן פיר אונזערע דיענסטע אויפצוזוכען, וויא וויר איהן עבען ברייכען קאננען." —

„זא רייטע זאפארט צוריק אונד ברינגע מיר איהן נאך וואָדסטאק, וויא איך היינטע נאכט שלאפען ווערדע."

(זאגטע גראף לעסטער.)

(פארטזעטצונג פאלגט.)